FOOD TRAILS

MILAN URBAN FOOD POLICY PACT

Deliverable 7.8 - Definitieve publicatie

EU Food Cities: beleid en praktijken

Wegen naar stedelijk voedselbeleid op basis van Food 2030

Het project Food Trails heeft financiering ontvangen van het programma Horizon 2020 van de Europese Unie voor onderzoek en innovatie onder subsidieovereenkomst nr. 101000812.

Deze versie van het document is een concept en moet worden goedgekeurd door de Europese Commissie

Deliverable 7.8

COLOFON

Deze publicatie is een synthese van inzichten en ervaringen die zijn gedeeld door de partners van Food Trails en lokale externe belanghebbenden in de afgelopen vier jaar. We willen iedereen bedanken die bijgedragen heeft aan de activiteiten van het project, waaronder stadsambtenaren, onderzoekers en lokale belanghebbenden en initiatieven.

Auteurs: **Alice Casiraghi, Andrea Patrucco, Emanuela Plebani, Elisa Porreca, Andrea Magarini** (Gemeente Milaan).
Medewerkers: **Thom Achterbosch** (Wageningen Research)

Alle wetenschappelijke partners en experts die in verschillende hoedanigheden hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van de verschillende projectresultaten die in dit document worden genoemd, hebben ook bijgedragen aan de inhoud van de uiteindelijke publicatie: **Eurocities, EAT Foundation, Slow Food, Cariplo Factory, Wageningen Research, Cardiff University, Roskilde University, Politecnico Foundation.**

Deze publicatie zou niet mogelijk zijn geweest zonder de onschatbare bijdragen van onze partnersteden die Food Trails Living Labs hebben opgezet en pilots hebben uitgevoerd - **Gemeente Bergamo, Gemeente Birmingham, Bordeaux Métropole, Gemeente Kopenhagen, Gemeente Funchal, Grenoble Alpes Métropole, Gemeente Groningen, Gemeente Milaan, Gemeente Thessaloniki, Gemeente Tirana en Gemeente Warschau.**

In dit document worden enkele van de belangrijkste resultaten van het Food Trails-project samengevat. Hierbij is de inhoud rechtstreeks ontleend aan reeds bestaande rapporten die door de vele partners van het project zijn ontwikkeld, in combinatie met specifieke informatie die voor dit rapport is ontwikkeld.

We willen de recensenten bedanken voor hun kritische opmerkingen en constructieve suggesties. Het document is herzien door **Eurocities** en **EAT Foundation**.
Het rapport is opgezet door **Francesco Cagnola** (Gemeente Milaan) op basis van de lay-out die is uitgewerkt door **Hearts and Minds** in Brussel.

Foto's zijn afkomstig van de partners van Food Trails, van iStock of **AB Comunicazioni srl** (Directeur Marcello Fauci/VisualCrew, filmmaker Giancarlo Migliore/VisualCrew).

Datum: September 2024

Disclaimer
Dit document bevat vertrouwelijke informatie in de vorm van de bevindingen, het werk en de producten van het project FOOD TRAILS. Het gebruik van deze informatie is strikt gereguleerd door de FOOD TRAILS Consortiumovereenkomst en door Contract nr. 101000812.

Noch het FOOD TRAILS Consortium, noch haar functionarissen, werknemers of agenten zijn verantwoordelijk, aansprakelijk in geval van nalatigheid of anderszins met betrekking tot eventuele onnauwkeurigheden of weglatingen.

De inhoud van dit document valt onder de exclusieve verantwoordelijkheid van het FOOD TRAILS consortium en kan op geen enkele wijze worden beschouwd als een weergave van de standpunten van de Europese Commissie en de REA.

Deliverable 7.8 - Definitieve publicatie

EU Food Cities: beleid en praktijken

Wegen naar stedelijk voedselbeleid op basis van Food 2030

Het project Food Trails heeft financiering ontvangen van het programma Horizon 2020 van de Europese Unie voor onderzoek en innovatie onder subsidieovereenkomst nr. 101000812.

Deze versie van het document is een concept en moet worden goedgekeurd door de Europese Commissie

INHOUDSOPGAVE

1. Overzicht **06**
- Horizon 2020 project 07
- Onderzoekers en Crosscutting Managers 08
- Tools en methoden van Food Trails 09
- Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan 10
- Tools van Food Trails 11
- Adoptie van voedselbeleid 12
- Workshops voor voedselbeleid op maat 13
- Belangenbehartiging in Europa 14
- Evenementen en verspreiding 14
- Betrokkenheid van internationale experts 15

2. Acties voor steden **16**
- Bergamo 18
- Birmingham 20
- Bordeaux Métropole 22
- Kopenhagen 24
- Funchal 26
- Grenoble Alpes Métropole 28
- Groningen 30
- Milaan 32
- Thessaloniki 34
- Tirana 36
- Warschau 38

3. Monitoren van impact **40**
- Interventies koppelen aan systeemtransformatie 41
- Medeontwerpen van de impactevaluatie 41
- Lessen over de aanpak 41
- Belangrijkste uitkomsten en lessen 42
- Participatie van lokale belanghebbenden 44
- Food Trails Investors Living Lab 45
- Oproep voor oplossingen voor starters en MKB'ers 46

4. Replicatie en kennisoverdracht **48**
- De QuickScan Lens voor Replicatie 49
- Actoren die betrokken zijn bij replicatieactiviteiten 49
- Kennisdelen 50
- Cascade-leerprogramma 52

5. Beleidsberichten **56**
- Denktank Food Trails 57
- Beleidsnota's 57
- Belangrijkste belemmeringen bij het opstellen van voedselbeleid 58
- Opkomende trends in stedelijk voedselbeleid 58
- Aanbevelingen van Food Trails 59

Conclusies **60**

Referenties 62

De steden van MUFPP zijn zeer betrokken bij het verbeteren van Europese stedelijke voedselsystemen

Geachte lezer,

De ondertekenende steden van het Milan Urban Food Policy Pact (MUFPP) zijn sterk betrokken bij het duurzamer, inclusiever en veerkrachtiger maken van stedelijke voedselsystemen. Onze betrokkenheid vertaalt zich in voortdurende uitvoering omdat het noodzakelijk is om deze belangrijke doelen te bereiken met de betrokkenheid van zoveel gelijkgestemde steden.We weten dat maatschappelijke veranderingen mogelijk zijn als we een collectieve actie promoten en delen.

Food Trails is een Europees gefinancierd project dat in vier jaar tijd 11 MUFPP-steden de kans heeft gegeven om een stedelijk voedselbeleid te ontwikkelen en innovatieve oplossingen te testen. Deze gezamenlijke uitdaging werd ook aangegaan door vooraanstaande Europese onderzoekers, voedselexperts en lokale belanghebbenden. Dit gemeenschappelijke werk stelt ons en onze bredere MUFPP-gemeenschap in staat om de kwaliteit van de ontwikkeling van voedselbeleid naar een hoger niveau te tillen.

Dit document leidt u langs de wegen die zijn gevolgd door het Food Trails-consortium, met de belangrijkste uitkomsten en resultaten. De context van het Europese voedselsysteem wordt in de loop der jaren steeds complexer en we zijn er zeker van dat het werk van deze pioniersteden, onderzoekers en vernieuwers zal inspireren tot verdere vooruitgang binnen en buiten het consortium.

Veel leesplezier,

Anna Scavuzzo

Locoburgemeester van Milaan
verantwoordelijk voor Voedselbeleid

1. OVERZICHT

Food Trails is een vierjarig Horizon 2020-project met als doel om de collectieve inzet van het Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan voor een geïntegreerd stedelijk voedselbeleid in Europa te vertalen naar meetbare vooruitgang op de lange termijn op weg naar duurzame voedselsystemen.

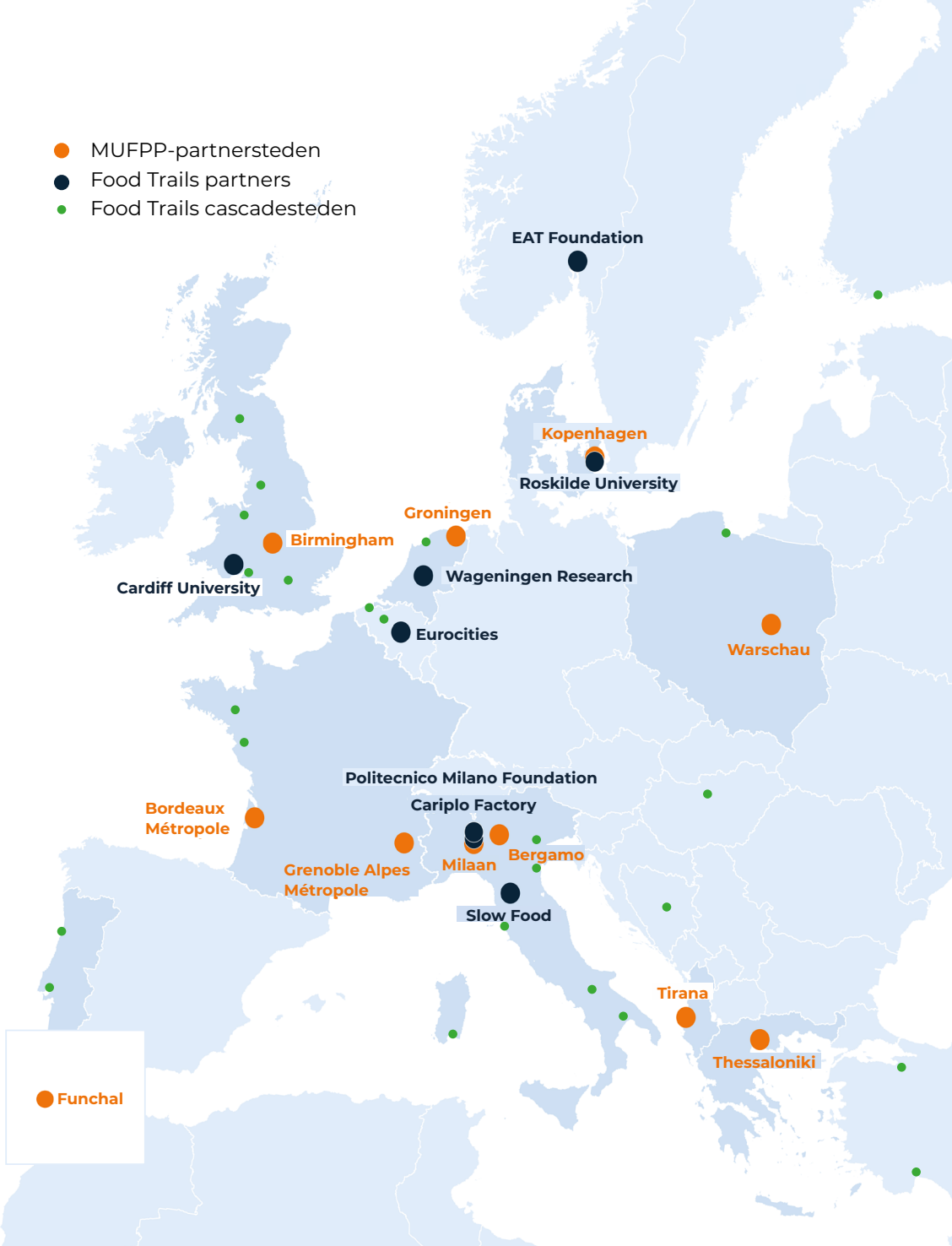

Consortiumvergadering
Warschau, 22/04/2024

Project Horizon 2020

Food Trails is een vierjarig, door de EU gefinancierd Horizon 2020-project dat de collectieve inzet van het Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan (Milan Urban Food Policy Pact - MUFPP) vertaalde naar geïntegreerd stedelijk voedselbeleid. Food Trails is een innovatieactie in het kader van Horizon 2020 met als doel: a) het ontwikkelen en implementeren van stedelijke voedselstrategieën en proeftuinen (Living Labs) voor het uitvoeren van pilots op het gebied van voedselbeleid; b) door onderzoek gestuurde processen van co-design, peer learning, betrokkenheid van MKB'ers en monitoring en evaluatie, onder de 11 Europese steden. De resultaten werden gebruikt in de Europese en mondiale stedelijke beleidsarena onder 26 cascadesteden en de bredere MUFPP-gemeenschap, en de Eurocities Working Group on Food.

In de 11 steden werden Living Labs met een systemische aanpak geactiveerd en het geheel van gemeenten en belanghebbenden voerde met succes 31 pilots uit om de lokale context positief te beïnvloeden. Parallel aan het proces van het testen van proefacties, ontwikkelden de steden 11 stedelijk voedselbeleid, specifiek als goedgekeurde maatregelen of als wegen naar goedkeuring, met als doel om politieke betrokkenheid te sturen en duurzamere voedselsystemen vorm te geven. In 2020 hadden alleen Kopenhagen, Groningen en Milaan een vastgesteld voedselbeleid en tijdens het project ontwikkelden nog eens 8 steden en grootstedelijke autoriteiten

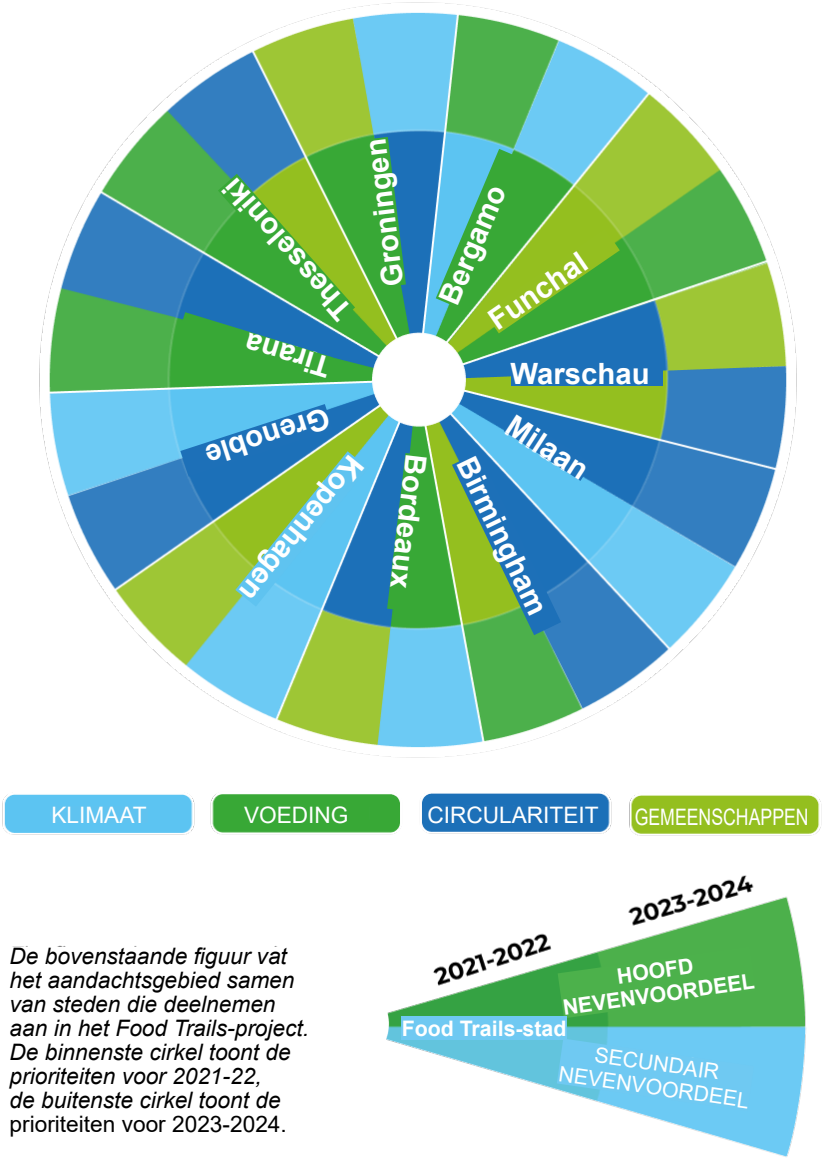

wetten, richtlijnen en doelen voor hun nieuwe voedselbeleid. In sommige gevallen werden Voedselraden gelanceerd om het proces te ondersteunen en de betrokkenheid van spelers uit het voedselsysteem te versterken.

De Food Trails Living Labs en pilots speelden een prominente rol in de projectontwikkeling en fungeerden als dynamische proeftuinen waar innovatieve ideeën en oplossingen worden gekoesterd, ontwikkeld en tot stand gebracht in samenwerking met lokale actoren in het voedselsysteem. Om deze reden werd de ontwikkeling en implementatie van deze activiteiten ondersteund door een enorme inspanning van onderzoekers, projectpartners en speciale Crosscutting Managers (CCM's).

Onderzoekers en Crosscutting Managers

Er zijn Crosscutting Managers (CCM's) aangesteld om beleidscoherentie tussen het werk van steden en de vier doelstellingen van de Food 2030-agenda te bevorderen, door ervoor te zorgen dat vooruitgang op het ene gebied parallel zou lopen met vooruitgang op de andere gebieden. Het overkoepelende doel van het Food Trails-project was namelijk om de vier prioriteiten van Food 2030 op een alomvattende manier aan te pakken: 'Duurzame en gezonde voeding', 'Innovatie en empowerment van gemeenschappen', 'Circulariteit' en 'Klimaat en inkoop'. Samen vormen deze prioriteiten een multidimensionale strategie voor de duurzame ontwikkeling van voedselsystemen.

De bovenstaande figuur vat het aandachtsgebied samen van steden die deelnemen aan in het Food Trails-project. De binnenste cirkel toont de prioriteiten voor 2021-22, de buitenste cirkel toont de prioriteiten voor 2023-2024.

Tools en methoden van Food Trails

Daarnaast werd het hele Living Labs-proces, geleid door steden, sterk ondersteund door stadsnetwerken (Eurocities en Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan), internationale partners (Cariplo Factory, Cariplo Foundation, EAT Foundation en Slow Food) en onderzoekers (Cardiff University, Politecnico Foundation and University, Roskilde University en Wageningen University and Research). De rol van onderzoekers als waarnemers en kritische vrienden van de Living Labs was cruciaal.

Ze pasten methodologieën en instrumenten toe voor elke fase van de Living Labs en voor de uitvoering en monitoring van proefacties, of ontwikkelden deze in sommige gevallen helemaal opnieuw. Enkele voorbeelden zijn: In kaart brengen van belanghebbenden voor de identificatie van leden voor de Living Labs, Food Policy Action Canvas (FPAC) voor de co-creatie van pilots, Theory of Change om de middellange- en lange-termijndoelen te bewaken, Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan (Milan Urban Food Policy Pact -MUFPP) en RUAF Monitoring Framework, speciaal ontwikkeld voor het identificeren van indicatoren, protocollen voor gegevensverzameling, impactanalyse van pilots, QuickScan Lens for Replication (QSLR) voor de beoordeling van stedelijke voedselsystemen, CLIC Framework voor systemische aanpak, Call for Solutions voor samenwerking met de particuliere sector, Multilevel Governance-aanpak.

Op het gebied van kennisdeling vonden er bezoeken over en weer plaats tussen Food Trails steden en werden kennisdelingsworkshops georganiseerd tussen de consortiumpartners en voedselexperts. De kennisuitwisseling bleef niet beperkt tot de partnersteden, maar werd uitgebreid tot 26 Europese cascade steden die reageerden op een open oproep waarin specifieke leerbehoeften werden aangegeven waaraan de Food Trails steden ondersteuning zouden bieden. Daarnaast kwam dankzij het wereldwijde bereik van MUFPP een nog groter aantal steden over de hele wereld in contact met de door het project ontwikkelde hulpmiddelen.

De tools en methodologieën werden gebruikt door de 11 partnersteden en staan in de rapporten die door het project zijn ontwikkeld en beschikbaar zijn op de website:

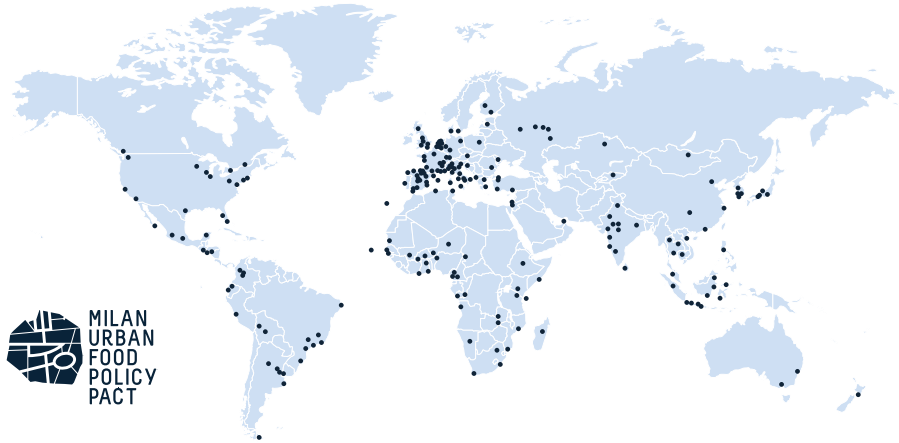
www.foodtrails.milanurbanfoodpolicypact.org/resources-page

Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan

Het Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan is de belangrijkste nalatenschap van de wereldtentoonstelling 'Expo Milaan 2015 - Feeding the Planet'. Het verdrag is een wereldwijde verbintenis van burgemeesters van over de hele wereld waarin voedsel wordt beschouwd als een uitgangspunt voor de duurzame ontwikkeling van groeiende steden. Het vertegenwoordigt het belangrijkste kader voor steden en internationale belanghebbenden die actief zijn bij het definiëren van innovatief stedelijk voedselbeleid.

Het Milaan Pact is het resultaat van een participatief proces onder 46 steden die in 2014 onder leiding van een technisch team van internationale experts hebben samengewerkt aan de definitie van 37 aanbevolen acties, gestructureerd in 6 geïntegreerde categorieën: Bestuur, Duurzame Voeding en Eetpatronen, Sociale en Economische rechtvaardigheid, Voedselproductie, Voedselvoorziening en -verdeling, Voedselverspilling. Op dit moment omvatten de ondertekenaars van het Pact van Milaan meer dan 290 steden, die in totaal 490 miljoen inwoners vertegenwoordigen in de 6 MUFPP-regio's.

De Europese belangstelling voor het MUFPP werd ook duidelijk door de adviserende rol die de Europese Commissie en het Europees Comité van de Regio's in 2015 hadden bij het definiëren van de inhoud en de internationale verspreiding. In 2016 lanceerde Eurocities, de organisatie van grote Europese steden, de speciale Working Group Food die het regionalisatieproces van het MUFPP werd, voorgezeten door Milaan met Warschau als vicevoorzitter. De Working Group richt zich op het delen van kennis, het bevorderen van gezamenlijke projecten en het promoten bij de Europese instanties. De relevantie van het MUFPP in Europa, door de actieve rol van verschillende steden, zorgde ook voor meer interactie binnen Europa voor debat en de meest innovatieve voedselprojecten van de EU. Food Trails was het eerste door de EU gefinancierde project dat de MUFPP-verbintenis in Europa in acties vertaalde. Om de verbintenis van het MUFPP te bevorderen, is de stad Milaan ook partner van andere EU-projecten zoals SchoolFood4Change, Cultivate en CLEVERFOOD. De stad Milaan coördineert samen met de autoriteiten van Lissabon de stedelijke agenda voor Europa - thematisch voedselpartnerschap en pleit voor betere regelgeving, kennis en financiering in Europa.

Tools van Food Trails

Binnen het Food Trails-project zijn tools ontwikkeld en gebruikt om steden te ondersteunen bij het ontwikkelen van interventies in het voedselsysteem en het meten van hun impact. De tools bieden begeleiding bij het plannen, ontwikkelen en het implementeren van transformatieve processen in MUFPP-steden. Een aantal van deze tools wordt geïntroduceerd in een gedetailleerd Food Trails-handboek, waarin ze diepgaand worden verkend en toegepast.

1. BELANGHEBBENDEN IN KAART BRENGEN

Om inzicht te krijgen in de huidige activiteiten en de belanghebbenden van het voedselsysteem in uw stad en effectieve strategieën te ontwikkelen om de belanghebbenden te betrekken.

2. CANVAS VOEDSELBELEIDACTIES

Om beleidsgebieden en visies op het gebied van voedsel om te zetten in gedetailleerde en concrete acties en de stakeholders te identificeren waarmee u moet samenwerken om de categorieën van Voedsel 2030 effectief aan te pakken.

3. MULTILEVEL GOVERNANCE MAPPING RASTER

Verticale en horizontale werkrelaties over verschillende MUFPP-categorieën en de relevante beleidslijnen en bestuursniveaus die van invloed zijn op voedselbeleid.

4. THEORIE VAN VERANDERING

Illustreren hoe activiteiten in verschillende stadia de beoogde veranderingen teweeg zullen brengen die leiden tot het geplande resultaat.

5. GEGEVENS VERZAMELING

Richtlijnen om inzicht te krijgen in de huidige situatie en het resultaat van voedselbeleidsmaatregelen. Dit helpt om te beslissen waar meer middelen in geïnvesteerd moeten worden.

6. ROUTEKAART VOOR HET OPSCHALEN VAN IMPACTINVESTERINGEN

Om de uitbreiding en versnelling van investeringen te ondersteunen, om veranderingen in voedselsystemen te stimuleren, om uiteindelijk mogelijkheden te creëren voor langetermijnpartnerschappen.

7. PEER LEARNING

Om ervaringen te delen en van elkaar te leren.

8. REFLEXIVE MONITORING

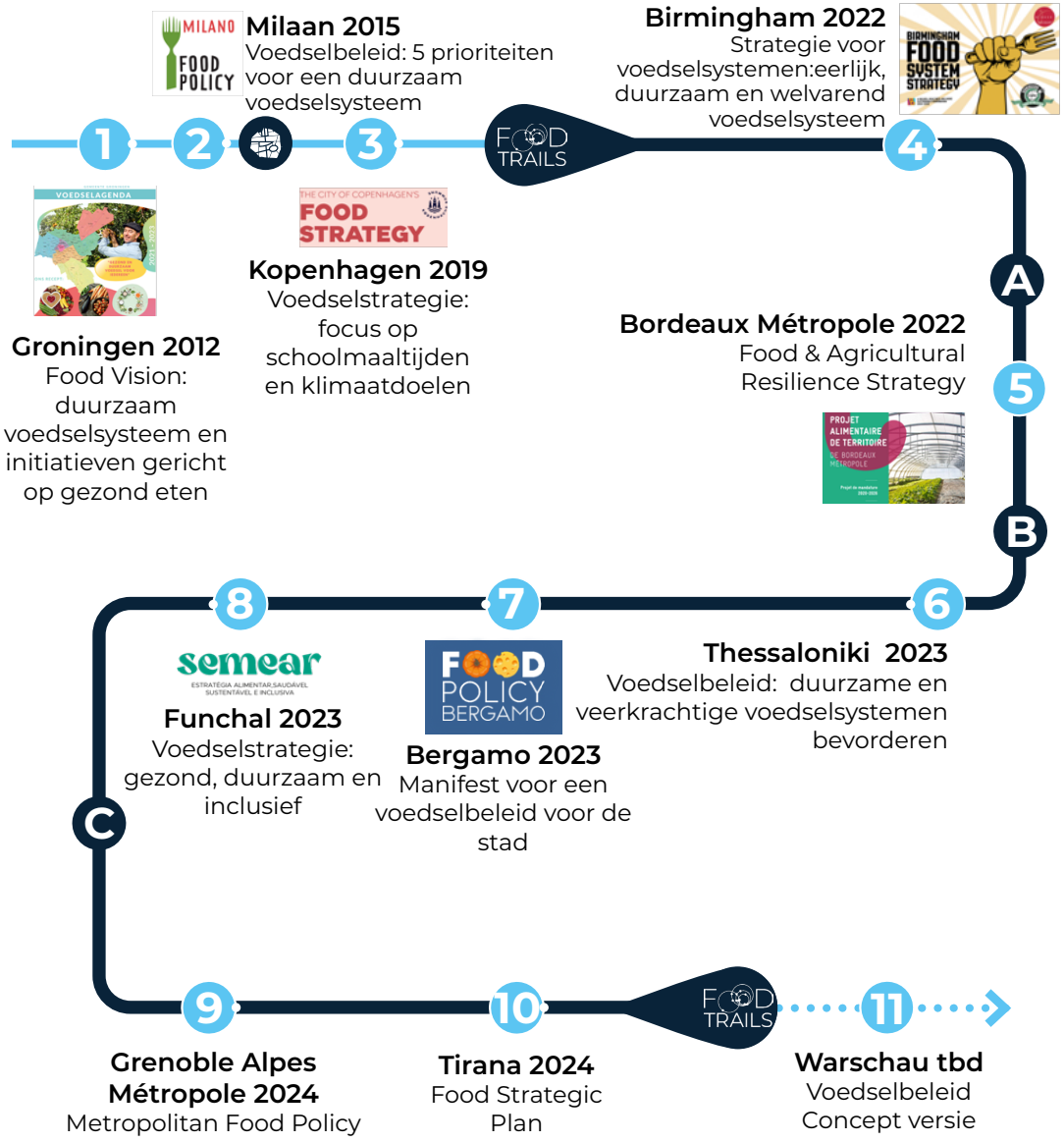
Om het aanleren en aanpassing aan complexe problemen gedurende een project aan te moedigen.

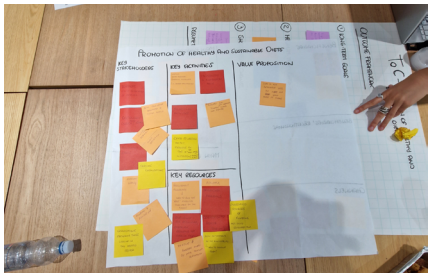
Adoptie van voedselbeleid

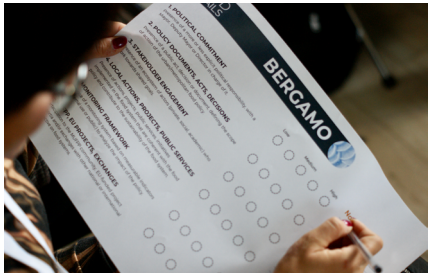
Een van de belangrijkste erfenissen van Food Trails na afloop van het project is de adoptatie van stedelijk voedselbeleid door lokale overheden.
Voorafgaand aan Food Trails hadden slechts 3 pioniersteden hun voedselbeleid al goedgekeurd: **Groningen** (in 2012, bijgewerkt in 2024), **Milaan** (2015), **Kopenhagen** (2019).

Dankzij de inzet van het project zijn alle andere steden dezelfde weg ingeslagen: **Thessaloniki**, **Bordeaux Métropole**en Grenoble-Alpes **Métropole**hebbenvoedselraden opgericht om te zorgen voor betrokkenheid van belanghebbenden, co-ontwerp en implementatie van voedselstrategieën. **Birmingham** heeft een voedselstrategie gelanceerd als resultaat van de bottom-up beweging "Birmingham Food Revolution".

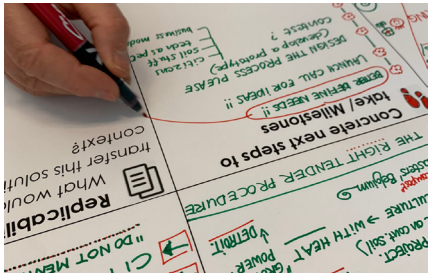
In Food Trails begonnen sommige steden ook helemaal opnieuw: **Bergamo**, **Funchal** en **Tirana** keuren een voedselstrategie goed als onderdeel van hun Food Trails-acties. **Bergamo** heeft een strategisch voedselmanifest opgesteld op basis van een beoordeling van het voedselsysteem en de resultaten van een proef met duurzame schoolmaaltijden. **Funchal** gaf prioriteit aan onderwijs, vooral voor de jongere generatie.**Tirana** benutte het project om een strategie te ontwikkelen voor een milieuvriendelijker en rechtvaardiger voedselsysteem.Ten slotte werkte **Warschau** aan een aankomende voedselstrategie die na afloop van het project zal worden gelanceerd.

Workshops voor voedselbeleid op maat

Het secretariaat van MUFPP organiseerde in het kader van Food Trails persoonlijke workshops om de goedkeuring van gemeentelijk voedselbeleid dichterbij te brengen. Drie workshops van 2022 tot 2023 hebben de inspanningen van de steden ondersteund. De workshops stellen de projectpartners en de Crosscutting Managers in staat om de steden te ondersteunen met hulp op maat, gerelateerd aan hun niveau van inzicht in het voedselbeleid. De steden werden onderverdeeld in drie clusters: vroeg stadium, in ontwikkeling, gevorderd.

Erkenning van het belang van het activeren van een voedselbeleid als een transformerende stap voor het voedselsysteem.

Inzicht in de eerste stappen binnen de stedelijke voedselsystemen.

Identificatie van de relaties met andere bestuursniveaus.

Details over het voedselbeleidtraject van elke Food Trails-stad zijn beschikbaar in een speciale deliverable op de website.

https://foodtrails.milanurbanfoodpolicypact.org/resources-page/

Pleiten voor een gemeenschappelijke stedelijke agenda voor voedsel in Europa

Veel van de inspanningen van Food Trails zijn ook gericht op een overkoepelende doelstelling van het project: belangenbehartiging via regionale, nationale en Europese evenementen waar politieke en technische vertegenwoordigers van de steden hun behoeften uitten en hun cruciale rol opeisten bij het verbeteren van lokale voedselsystemen. Aangezien verschillende andere Horizon 2020-projecten parallel aan Food Trails in het kader van hetzelfde financieringsprogramma waren gefinancierd, was het publiek van belanghebbenden (universiteiten, NGO's, stichtingen, organisaties, verenigingen, bedrijven, enz.) met wie de ontwikkeling van duurzame lokale voedselsysteemoplossingen kon worden besproken, zeer breed.

Daarom werden de projecten die specifiek over deze onderwerpen gefinancierd werden, samengevoegd onder de FOOD 2030 Projects Family. De uitwisseling tussen deze projecten maakte het mogelijk om samenwerkingsactiviteiten, evenementen, webinars en een beleidsnota over Living Labs te ontwikkelen. Er werden verschillende beleidsnota's opgesteld om belangrijke boodschappen te versterken, om in contact te komen met verschillende bestuursniveaus en om andere steden te helpen het potentieel van een voedselbeleid te begrijpen.

Tijdens de looptijd van het project werd de dialoog met de EU-beleidsdoelstellingen, met name de Farm to Fork strategie van de Green Deal, gehandhaafd om de samenhang te waarborgen. Maar er ontstond ook een zekere mate van kritiek die zich uitte in de behoefte aan ambitieuzere doelen voor de ontwikkeling van duurzame voedselsystemen.

Evenementen en verspreiding

Het Food Trails-project heeft meer dan 110 evenementen georganiseerd, waaronder lokale bijeenkomsten, internationale/nationale evenementen en actieve deelname aan internationale conferenties. De reeks openbare evenementen was gericht op het vergroten van het bewustzijn, het bevorderen van samenwerking en van duurzame voedselpraktijken in de hele Europese debatarena. Deze evenementen omvatten workshops, conferenties, beleidsdialogen en momenten die op stedelijk niveau werden georganiseerd en die beleidsmakers, voedselproducenten, academici en burgers samenbrachten om oplossingen voor stedelijke voedseluitdagingen te bespreken en te creëren.

Het project maakte met name van de uitstekende gelegenheid gebruik om gepresenteerd te worden en zijn thema's op internationale evenementen naar voren te brengen, zoals Terra Madre in Turijn (edities 2022 en 2024), het MUFPP Global Forum 2021 in Barcelona en 2022 in Rio de Janeiro en de bijeenkomsten van de Eurocities Working Group in Almere 2022, Gent 2023, Bordeaux 2023, Warschau 2024. Door al deze evenementen te organiseren en eraan deel te nemen, streefde Food Trails zijn verspreidingsdoel na, door kennisuitwisseling tussen experts te faciliteren, maar ook door steden in staat te stellen waarde te geven aan hun eigen perspectief.

Details over het geactiveerde proces zijn te vinden in de podcastserie Food Trails, webinars en video's.
https://open.spotify.com/show/5AmCKMIjWIHKEpcWZO7TZe

Betrokkenheid van internationale experts

Het project lanceerde een pan-Europees Investor Lab, een ruimte voor discussie en een luisterend oor voor investeerders, en produceerde een Routekaart voor het opschalen van impactinvesteringen in stedelijke voedselsystemen. Er werden twee hulpmiddelen ontwikkeld om de inzichten van het Investor Lab door gemeenten en investeerders te ondersteunen: er werd een Investor Service Model ontwikkeld als hulpmiddel om de bereidheid van steden om samen te werken en te investeren te beoordelen, samen met een Impact Measurement framework om de bijdrage van investeerders aan het voedselbeleid te evalueren.
Een denktankgroep werd opgericht en diende als referentiepunt voor het consortium, waardoor de dialoog met externe instellingen mogelijk werd. De denktank onderscheidde zich van een adviesraad doordat er vertegenwoordigers van verschillende organisaties en instellingen in zaten, waardoor een breed spectrum aan perspectieven naar voren kwam.
In het algemeen ging het project uit van de interesse van academici, steden, mensen uit de praktijk en de Europese Commissie om het potentieel van het onderwerp te begrijpen. Op basis hiervan probeerde het een geloofwaardig en op feiten gebaseerd traject op te bouwen, waarbij belanghebbenden met een pan-Europese relevantie betrokken waren en waarbij aandacht werd besteed aan de vertegenwoordiging van de verschillende gebieden van de samenleving. Via de kernactiviteiten, deels beschreven in dit samenvattend document en deels in talrijke thematische rapporten sinds 2020 worden beschreven, wordt de reis van het project afgesloten met de gezamenlijke presentatie van de resultaten tijdens de conferentie 'EU Food Cities: policy and practices: pathways for FOOD 2030 led Urban Food Policies' in Brussel in oktober 2024.

2. ACTIES VOOR STEDEN

De 11 Food Trails-steden lanceerden Living Labs: open ecosystemen voor innovatie die actoren in het voedselsysteem betrekken bij het samen creëren en implementeren van lokaal voedselbeleid en proefacties, in lijn met de EU Food 2030 Strategy en de zes categorieën van het MUFPP.

- *Bestuur*
- *Voedselproductie*
- *Duurzame voeding*
- *Voedselvoorziening en -verdeling*
- *Sociale en economische rechtvaardigheid*
- *Voedselverspilling*

Replicatieworkshop
Funchal, 16/11/2023

Replicatie Workshop
Thessaloniki, 09/11/2022

31 PILOTS UITGEVOERD

Bergamo
- **PILOT 1: Voedselbeleid -** Ontwikkeling van een alomvattend voedselbeleid op gemeentelijk niveau
- **PILOT 2: Gezonde schoolmaaltijden -** Overgang naar plantaardige eiwitten en biologische voeding op basisscholen
- **PILOT 3: Voedseleducatie -** Bevorderen van duurzame en gezonde voedselkeuzes bij leerkrachten, kinderen en ouders.

Birmingham
- **PILOT 1: Stedelijke regeneratie voor voedselproductie -** Haalbaarheid van duurzame voedselteelt door stedelijke regeneratie
- **PILOT 2: Community Composting -** Door de gemeenschap geleide initiatieven voor het scheiden en composteren van voedselresten
- **PILOT 3: Protein Transition -** De consumptie van peulvruchten onder jongeren verhogen door middel van vakantieactiviteiten en interessante boekjes

Bordeaux Métropole
- **PILOT 1: Metropolitan Food Council -** Overgang van adviserend naar uitvoerend orgaan
- **PILOT 2: Food Public Procurement -** Vrijwillige werkgroep voor gemeenten om gezamenlijk duurzaam, lokaal en biologisch voedsel in te kopen

Kopenhagen
- **PILOT 1: Food Public Procurement -** Routekaart voor de ontwikkeling van het inkoopbeleid
- **PILOT 2: De prijs van een maaltijd -** Budgetmodel om geld veilig te stellen voor een duurzame maaltijd
- **PILOT 3: Voedseleducatie -** Kit voor leerlingen van 10 tot 12 jaar over duurzame landbouw
- **PILOT 4: Keuken App -** App om de communicatie tussen keukenpersoneel en inkoopmedewerkers te ondersteunen.

Funchal
- **PILOT 1: Betrokkenheid van de gemeenschap -** Evenementen en educatieve activiteiten rond duurzame en gezonde eetpatronen
- **PILOT 2: Circulariteit -** Bewoners van sociale woningen informeren over composteren en meer circulaire praktijken voor het verwerken van afval

Grenoble Alpes Métropole
- **PILOT 1: Kennis over voedsel.**Een maand vol evenementen in de stad over de verandering richting gezondere voeding
- **PILOT 2: Bevordering van duurzame voeding in schoolkantines.**Een ondersteuningsprogramma voor gemeenten op grootstedelijk niveau
- **PILOT 3: Inter-territorial Food Council.** Oprichting van een raad op een niveau dat tussen het grootstedelijk gebied en het departement ligt

Groningen
- **PILOT 1: Bevordering van gezonde voeding -** Kookboek en cursussen voor scholen en gemeenschapscentra
- **PILOT 2: Stadslandbouw -** Ondersteuning van door de gemeenschap geleide initiatieven
- **PILOT 3: Voedseltuinen voor voedselhulp**
- **PILOT 4: Interdepartementale werkgroep -** Verbeterd bestuur van voedselsystemen en eiwittransitie

Milaan
- **PILOT 1: Verminderen voedselverspilling stimuleren -** Renovatie van schoolkantines om voedselverspilling te voorkomen en gezonde gewoonten te stimuleren
- **PILOT 2: Logistiek voor herverdeling van overschotten -** Opschalen van het digitale informatiesysteem voor herverdeling van voedselresten
- **PILOT 3: Schoolcompost -** Haalbaarheidsanalyse van compost in keukencentra en kantines
- **PILOT 4: Voedseleducatie -** Boekjes voor kinderen over gezonde voeding

Thessaloniki
- **PILOT 1: Food Council -** Oprichting van een stedelijke raad op gemeentelijk niveau die zich richt op de preventie van voedselverspilling en circulariteit
- **PILOT 2: Stadslandbouw -** Ondersteuning van de stadswijngaard en aanleg van nieuwe moestuinen voor studenten

Tirana
- **PILOT 1: Korte toeleveringsketen -** Een lokale markt creëren om boeren met burgers in contact te brengen
- **PILOT 2: Voorkomen van voedselverspilling -** Acties voor innemen en herverdelen van overtollig voedsel en bewustmakingscampagne

Warschau
- **PILOT 1: Preventie van voedselverspilling in kleine restaurants**
- **PILOT 2: Vermindering van voedselverspilling -** Optimalisatie van voedselbeheer voor organisaties die worden ondersteund door de lokale voedselbanken

BERGAMO

122.000 Inwoners

Lid van **MUFPP** **2019**
Voedselbeleidsstrategie aangenomen **2023**
Lid van **Eurocities WG Food**

Prioriteiten

VOEDING **KLIMAAT**

Als onderdeel van Food Trails wilde Bergamo de relatie van de samenleving met voedsel hervormen door middel van vroeg onderwijs. De City Food Policy Council fungeerde als een Living Lab dat een uitgebreid activiteitenplan ontwikkelde met schoolkantines. Het plan, "La Buona Mensa" (De Goede Kantine), was gericht op het faciliteren van de overgang naar gezonde en duurzame eetpatronen.

Pilot 1 - Voedselbeleid
Ontwikkeling van een alomvattend voedselbeleid op gemeentelijk niveau

De reis van het voedselbeleid van Bergamo begon met het in kaart brengen van het voedselsysteem van de stad. Na een reeks openbare raadplegingen keurde de stad in juli 2023 haar voedselbeleid goed: een mijlpaal die nuttig is om resultaten uit het verleden en toekomstige doelstellingen te versteken en te verenigen.
De stad heeft bovendien het voedselsysteem uitgebreid in kaart gebracht en een gedetailleerde beoordeling gepubliceerd: van productie tot consumptie en voedseloverschot. De beoordeling documenteert ook de sociaaleconomische en ecologische context van uitdagingen en kansen voor het transformeren van het voedselsysteem van de stad.

Pilot 2 - Gezonde schoolmaaltijden
Overgang naar plantaardige eiwitten en biologische voeding op basisscholen

Het verhogen van de consumptie van gezond en duurzaam voedsel op school was ook een hoofddoel, waar via 3 verschillende trajecten naartoe werd gewerkt:
1) het introduceren van nieuwe plantrijke recepten ter vervanging van vlees;
2) het bevorderen van de omschakeling van kantineleveranciers van conventioneel naar biologisch; en
3) het verminderen van voedselverspilling op school.
Bij de acties werden meerdere belanghebbenden betrokken om de menu's en de kantines te verbeteren, met een sterke nadruk op het belang om ervoor te zorgen dat alle maaltijden lekker, gezond en aantrekkelijk voor leerlingen zijn.

Pilot 3 - Voedseleducatie

Bevorderen van duurzame en gezonde voedselkeuzes bij leerkrachten, kinderen en ouders

Door de "Whole School Food Approach" te promoten, betrok de gemeente leerlingen, leraren en ouders bij voedseleducatie om voedingskeuzes te verbeteren. De educatieve activiteiten bestonden uit een verscheidenheid aan onderling gerelateerde evenementen: kooklessen, open boerderijdagen, gemeenschapsdiners, proeverijen en conferenties om het bewustzijn over de voetafdruk van voedsel te vergroten en de lokale voedselproductie te promoten. Het resultaat van deze activiteiten was een toename van de consumptie van gezond en duurzaam voedsel, waarbij ook gezinnen werden betrokken.

STATISTIEKEN LIVING LABS

5.500
Basisschoolkinderen betrokken gedurende 2 jaar

50%
Toename van lokale voedselconsumptie

95%
Toename van biologische voedselconsumptie

1.875
Kinderen die deelnemen aan voedseleducatie

VIDEO

BIRMINGHAM

1.149.000 Inwoners

Lid van **MUFPP** **2015**
Voedselbeleidsstrategie aangenomen **2022**
Lid van **Eurocities WG Food**

Prioriteiten

CIRCULARITEIT **VOEDING**

Met Food Trails wilde Birmingham de kansen voor burgers om toegang te krijgen tot gezonder, duurzaam en betaalbaar voedsel vergroten door nieuwe bedrijfsmodellen te creëren. Het Birmingham Living Lab is opgebouwd rond drie hoofdacties die zich richten op het verminderen van voedselverspilling, het creëren van duurzame voedingsbedrijven en het ontwikkelen van voedingskennis en -vaardigheden.

Pilot 1 - Stadslandbouw
Haalbaarheid van duurzame voedselteelt door stadsvernieuwing

Deze pilot was gericht op het creëren van efficiëntere toeleveringsketens in Birmingham door de afstand tussen producenten en consumenten te verkleinen en zo de stad een centrum voor lokaal en ethisch geproduceerd voedsel te maken. Er werd een Proof-of-Concept-studie uitgevoerd om de haalbaarheid van het opzetten van een daktuin op een parkeergarage met meerdere verdiepingen in het stadscentrum te beoordelen. De studie testte het bedrijfsmodel en de productiemethoden van dit nieuwe centrum en begeleidde besluitvormingsprocessen.

Pilot 2 - Community Composting
Door de gemeenschap geleide initiatieven voor het scheiden en composteren van voedselresten

Een pilot op het gebied van voedselverspilling had tot doel om huishoudens in de wijk Ladywood in Birmingham aan te moedigen om voedselresten van het restafval te scheiden en om te zetten in compost. De geproduceerde compost werd gebruikt voor de eigen tuin of werd verzameld voor lokaal gebruik. Dit proefproject werd uitgevoerd in verschillende soorten huishoudens, waaronder flatgebouwen, huizen met tuinen en huizen met tuinen, om de effectiviteit ervan in verschillende omgevingen te evalueren.

Pilot 3 - Eiwittransitie

De consumptie van peulvruchten onder jongeren verhogen door middel van vakantieactiviteiten en interessante boekjes

Deze pilot "Eiwittransitie" was bedoeld om de consumptie van peulvruchten onder jongeren te verhogen door middel van interessante vakantieactiviteiten en educatieve boekjes. De pilot maakte deel uit van de campagne "Full of Beans – Imagine the Pulseabilities" van Birmingham en promootte bonen en peulvruchten op scholen, bij gezinnen en in voedselbedrijven, om zo gezondere eetgewoonten bij de jeugd van de stad aan te moedigen.

STATISTIEKEN LIVING LABS

160
Huishoudens betrokken bij pilot voedselverspilling

7.000
Kinderen die in de zomer 70 vakantieactiviteiten en voedselprogrammaclubs bijwoonden

VIDEO

BORDEAUX MÉTROPOLE

830.000 Inwoners - 28 gemeenten

Lid van **MUFPP** **2015**
Voedselbeleidsstrategie aangenomen **2022**
Lid van **Eurocities WG Food**

Prioriteiten

KLIMAAT | GEMEENSCHAPPEN

Hoe kan een dichtbevolkt grootstedelijk gebied met slechts 1 week voedselautonomie per jaar zorgen voor gezond voedsel voor iedereen, voor een eerlijk inkomen voor boeren en de vruchtbare grond beschermen? Métropole Bordeaux erkende haar kwetsbaarheid en omarmde een coöperatieve aanpak voor verandering, te beginnen met het geven van een stem aan lokale actoren, waarbij in 2017 de eerste Franse Food Policy Council werd opgericht.

Pilot 1 - Metropolitan Food Council

Overgang van adviserend naar uitvoerend orgaan

De Métropole versterkte het territoriale voedselnetwerk en bestuur en zorgde zo voor een grotere betrokkenheid en coördinatie van belanghebbenden, te beginnen met de betrokkenheid van de Food Council bij de co-creatie van de voedselstrategie. Buurgebieden sloten zich aan en overwonnen traditionele rivaliteiten om een samenhangende visie te delen, wat leidde tot een ambitieuzer voedselbeleid en een verdubbelde begroting. In 2022 werd het Voedselbeleid gelanceerd en werd de Food Council het officiële bestuursorgaan voor de uitvoering ervan.

Pilot 2 - Openbare voedselinkoop

Vrijwillige werkgroep voor gemeenten om gezamenlijk duurzaam, lokaal en biologisch voedsel in te kopen

Bordeaux Métropole richtte zich op duurzame voedselinkoop om lokale toeleveringsketens te ondersteunen door producenten te verbinden met openbare kantines. De Métropole faciliteerontmoetingen tussen leveranciers en inkopers om lokale toeleveringsketens te structureren, bood trainingssessies aan om leveranciers in staat te stellen efficiënt te reageren op openbare aanbestedingen en hield workshops voor cateringpersoneel gericht op het bevorderen van duurzame maaltijden, waardoor de toegang tot gezond en duurzaam voedsel voor iedereen werd gewaarborgd.

STATISTIEKEN LIVING LABS

300

Actieve belanghebbenden in de uitgebreide Food Policy Council en betrokken bij het ontwerp van het voedselbeleid

20

Gemeenten namen deel aan de inkoop van duurzaam, lokaal geproduceerd biologisch voedsel

4 mln/jaar

Begroting voor de uitvoering van het nieuwe voedselbeleid, waardoor de middelen voor collectieve ambities werden vrijgemaakt

VIDEO

KOPENHAGEN

600.000 Inwoners

Lid van **MUFPP** **2015**
Voedselbeleidsstrategie aangenomen **2019**
Lid van **Eurocities WG Food**

Prioriteiten

KLIMAAT | GEMEENSCHAPPEN

In Kopenhagen worden dagelijks meer dan 115.000 maaltijden bereid in de gemeentelijke keukens. In 2019 introduceerde de stad een ambitieuze voedselstrategie met als doel 90% biologisch voedsel in te kopen en de koolstofvoetafdruk van deze maaltijden vóór 2025 met 25% te verminderen. De gemeente gebruikt openbare voedselaankopen als hulpmiddel om systemische verandering in het voedselsysteem te bevorderen.
Vanaf 2023 heeft de stad de klimaatimpact van hun voedselinkopen al met 25% verminderd, waardoor het doel meer dan een jaar eerder dan gepland is bereikt.

Pilot 1 - Openbare voedselinkoop

Routekaart voor de ontwikkeling van het inkoopbeleid

De stad produceerde een routekaart waarin de ontwikkeling van haar inkoopbeleid en de afstemming ervan op het klimaatbeleid, de voedselstrategie en de nationale voedingsrichtlijnen wordt gedocumenteerd, met als doel de kennis nationaal en internationaal te verspreiden. De routekaart is ontwikkeld om kennis over de ontwikkeling van het inkoopbeleid van een stad gemakkelijker te kunnen delen. Dit kennisinstrument is ook ontworpen als communicatiemiddel met andere steden op nationaal en Europees niveau.

Pilot 2 - De prijs van een maaltijd

Ontwikkeling van een financieel model om ervoor te zorgen dat duurzame maaltijden kunnen worden verstrekt binnen het budget van de gemeente

Kopenhagen ontwikkelde een budgetmodel om gezond en milieuvriendelijk eten op scholen te promoten. In mei 2023 werd tijdens een workshop met vijf stadsdepartementen de uitdaging aangegaan om een evenwicht te vinden tussen budgetraming, autonomie van keukens en voedingsrichtlijnen. Door de samenwerking met de financiële afdeling werd het model verder ontwikkeld, met als doel een oplossing die in de hele stad kan worden toegepast.

STATISTIEKEN LIVING LABS

900+
Aardappelteelt-kits uitgedeeld aan kinderen van 10-12 jaar

1
Keuken App om communicatie tussen keukenpersoneel en inkoopmedewerkers te ondersteunen

1
Conferentie op EU-niveau om kennis te delen over overheidsopdrachten voor voedselvoorziening

VIDEO

Pilot 3 - Voedseleducatie

Kit voor leerlingen van 10 tot 12 jaar over duurzame landbouw.

Door innovatieve inkoopcriteria in te voeren, stelde de stad haar voedselaanbestedingen open voor kleine en middelgrote ondernemingen en boeren, waarbij de voedselvoorziening gekoppeld werd aan onderwijs. Als onderdeel van Food Trails werkte de stad samen met een aardappelboer die aardappelen leverde voor schoolmaaltijden en een educatieve YouTube-video over duurzame landbouw maakte. De kinderen hadden de mogelijkheid om de aardappelboerderij te bezoeken en hands-on te leren over de aardappelteelt door middel van speciale "aardappelkits", bedacht door de gemeente en gedistribueerd door de boer.

Pilot 4 - Keuken App

App om communicatie tussen keukenpersoneel en inkoopmedewerkers te ondersteunen.

Om de communicatie tussen keukenpersoneel en het centrale inkoopkantoor te verbeteren en te vergemakkelijken, werd een Keuken App ontwikkeld, controle en follow-up met de groothandelaar mogelijk maakt. Door deze gebruiksvriendelijke technologie te gebruiken, wil Kopenhagen de landbouwproductiviteit van kleinschalige producenten stimuleren en hun vermogen verbeteren om actief bij te dragen aan de toeleveringsketen voor keukens en scholen. De app helpt de kloof tussen het inkoopkantoor en keukens te overbruggen.

FUNCHAL

112.000 Inwoners

Lid van **MUFPP** **2017**
Voedselbeleidsstrategie aangenomen **2023**

Prioriteiten

GEMEENSCHAPPEN VOEDING

De stad is sterk gericht op het milieu en heeft door deelname aan Food Trails geprobeerd om deze inspanningen te koppelen aan het verduurzamen van voedsel. In 2023 lanceerde Funchal dankzij het Food Trails-project zijn eerste voedselstrategie, genaamd 'Semear', die mede is ontworpen na veel bottom-up betrokkenheid van lokale belanghebbenden en burgers.

Pilot 1 - Betrokkenheid van de gemeenschap

Evenementen en educatieve activiteiten rond duurzame en gezonde eetpatronen

Funchal zette burgers aan tot duurzame voeding door middel van evenementen zoals de Funchal Food Week, met kookdemo's, lerarentraining en folders met informatie over voedsel. In het kader van de eiwittransitie vierde de stad ook de 'Werelddag van de peulvruchten', waarbij verschillende studenten en instellingen met succes werden betrokken. Een ander indrukwekkend resultaat was de opening van het FunLab Science Centre, een educatieve ruimte waar kennis over voedsel wordt bevorderd door middel van praktische experimenten en activiteiten, ondersteund door de universiteit en Madeira.

Pilot 2 - Circulariteit

Bewoners van sociale woningen informeren over composteren en meer circulaire voedselverspillingpraktijken

De activiteiten op het gebied van voedsel werden ook gepromoot in de sociale woonwijken van de stad. Hierbij kwamen verschillende onderwerpen aan bod, zoals het voorkomen van voedselverspilling en koken met restjes. Bovendien werden er folders uitgedeeld onder de bewoners om een cultuur van circulariteit te bevorderen, werden compostunits geïntroduceerd en werd er training gegeven aan alle bewoners.

STATISTIEKEN LIVING LABS

89.715
burgers betrokken bij de Funchal Food Week

1.245
sociale huurwoningen namen deel aan de pilot voor gezamenlijke compostering

44
belanghebbenden van **28** instellingen namen deel aan een reeks focusgroepsessies in mei/juni 2023, waarin het voedselbeleid werd ontwikkeld.

VIDEO

GRENOBLE-ALPES MÉTROPOLE

450.000 Inwoners, 49 Gemeenten

Lid van **MUFPP** **2015**
Voedselbeleidsstrategie
aangenomen **2024**
Lid van **Eurocities WG Food**

Prioriteiten

CIRCULARITEIT **KLIMAAT**

Hoe kan een grootstedelijk gebied met weinig landbouwgrond en een lage voedselzelfvoorziening de lokale productie van kwaliteitsvoedsel stimuleren? Het verbreden van het werkingsgebied. Sinds 2015 werkt GAM samen met de aangrenzende gebieden aan het opbouwen van een samenwerkingsnetwerk op het gebied van landbouw en het benutten van het nationale PAT-label om de voedseldimensie aan deze landbouwbasis toe te voegen.

Pilot 1 - Kennis over voedsel

Een maand vol evenementen in de stad over de verandering richting gezondere voeding

Om de lokale productie te bevorderen, moest de Métropole werken aan lokale consumptie en dus aan gedragsverandering. Als onderdeel van Food Trails organiseerde de Métropole sinds 2020 een jaarlijks evenement waarin ook andere dan de gebruikelijke deelnemers werden betrokken, de Maand van de voedseltransitie, met tal van voedselgerelateerde activiteiten. Met dit initiatief werden burgers aangemoedigd om duurzamere en gezondere eetpatronen te omarmen en werden lokale actoren gemobiliseerd om milieuvriendelijke manieren van produceren, consumeren en verkrijgen van voedsel te promoten.

Pilot 2 - Duurzame voeding in schoolkantines

Een ondersteuningsprogramma voor gemeenten op grootstedelijk niveau

De Métropole lanceerde een vrijwilligersinitiatief om gemeenten te ondersteunen bij het verbeteren van de voedselinkoop, met als doel gezondere, duurzame maaltijden op scholen. Deze actie richtte zich op het verbeteren van de kwaliteit, het type en de herkomst van voedsel, en op het verminderen van verspilling door middel van training op maat, met als doel om professionals de uitdagingen van de voedseltransitie in hun dagelijkse praktijk te laten integreren.

Pilot 3 - Inter-territorial Food Council

Oprichting van een raad op een niveau tussen het grootstedelijk gebied en het departement

In 2022 lanceerde GAM, mede dankzij Food Trails, een verkennend onderzoek naar een wenselijk inter-territoriaal landbouw- en voedselsysteem in 2050. De uitkomsten zijn geïntegreerd in het Inter-Territorial Food Project. Eind 2023 heeft GAM een Interterritorial Food Council opgericht, die leiding gaf aan de implementatie van de gedeelde visie. In 2024 heeft de GAM Metropolitan Council deze richtlijnen overgenomen en zijn inaugurele landbouw- en voedselbeleid gelanceerd, dat nu wordt uitgevoerd.
www.pait-transition-alimentaire.org

STATISTIEKEN LIVING LABS

50
evenementen georganiseerd elk jaar als onderdeel van de Maand van de voedseltransitie sinds 2020

120
actieve belanghebbenden in de laatste sessie van de Inter-Territorial Food Council

7
betrokken gemeenten in het schooljaar 2022-2023, goed voor bijna 54% van de dagelijkse openbare basisschoolmaaltijden in het gebied van Grenoble-Alpes Métropole (GAM)

VIDEO

GRONINGEN

232.000 Inwoners

Lid van **MUFPP** **2023**
Voedselbeleidsstrategie aangenomen **2012**
Update van **Voedselbeleidsstrategie** **2024**

Prioriteiten

GEMEENSCHAPPEN | KLIMAAT

Groningen heeft als eerste gemeente in Nederland een voedselbeleid aangenomen, in 2012. Als onderdeel van de Food Trails-reis was het algemene doel van de stad om inwoners te ondersteunen bij het maken van gezondere keuzes en om duurzame productie en verwerking van voedsel aan te moedigen. Om dit doel te bereiken, richtte Groningen zich vooral op het ondersteunen en verbinden van bestaande lokale voedselinitiatieven.

Pilot 1 - Bevordering van gezonde voeding

Kookboek en cursussen voor scholen en buurt- en wijkcentra

Om voedselkennis en -vaardigheden te vergroten, met name rond duurzaam, gezond plantaardig eten, publiceerde en distribueerde de stad het toegankelijke kookboek Samen Koken in Groningen. Het bevat betaalbare, smakelijke recepten en werd gecombineerd met Train de Trainer-sessies en kooklessen in buurthuizen en scholen in kwetsbare buurten. Bovendien lanceerde de stad het platform Duurzaam Groningen om bewoners te inspireren en te motiveren.

Pilot 2 - Stadslandbouw

Ondersteuning van lokale initiatieven

Het bevorderen van meer eetbaar groen in de openbare ruimte was een andere doelstelling van Groningen. In dit kader werden de tuinier activiteiten in het Westpark ondersteund: in het levendige buurthuis 'Tuinindestad', in het voedselbos 'PlukN', in de regeneratieve zelfoogsttuin 'Blije Bodem' en in de schooltuin van Natuur- en Duurzaamheidseducatie Groningen. De projecten op het gebied van voedsel zijn naadloos in elkaar overgegaan, waardoor Westpark een ruimte is geworden die de betrokkenheid van de gemeenschap bevordert door middel van voedsel. Er werd een educatieve en interactieve looproute ontwikkeld, met QR-codes die informatie geven over de bomen, struiken en vruchten.

STATISTIEKEN LIVING LABS

2.000
kookboeken uitgedeeld

1.200
kinderen les gekregen in schooltuinen elk jaar

680 kommen
320 kommen soep uitgedeeld aan de deur en 360 kommen tijdens een evenement

6.000
bewoners hebben deelgenomen aan een baanbrekend onderzoek naar gedrag en houding op het gebied van voedsel.

VIDEO

Pilot 3 - Voedseltuinen voor voedselhulp

Om gezonde voedselkeuzes gemakkelijker, socialer en inclusiever te maken, ondersteunde de stad een initiatief van de sociale onderneming Toentje, het project Soep op de stoep. Het initiatief gebruikte voedsel als hulpmiddel voor buurtwerkers om buurtbewoners te betrekken waarmee ze anders moeilijk in contact kwamen. Maatschappelijk werkers werkten in de buurt en boden gezonde soep aan als een manier om in contact te komen met bewoners die anders sociaal geïsoleerd zouden blijven. Het initiatief hielp barrières weg te nemen die bewoners ervan weerhielden om met maatschappelijk werkers in contact te komen. Bovendien konden buurtactiviteiten gepromoot worden tijdens deze evenementen en was het een kans om mensen te begeleiden naar het sociale centrum van de buurt.

Pilot 4 - Interdepartementale werkgroep

Verbeterd bestuur van voedselsystemen en eiwittransitie

De gemeente verbeterde de samenwerking tussen de verschillende interne afdelingen en integreerde het gemeentelijk beleid met het Groningse voedselbeleid door een systematische aanpak. De interne coördinatie en samenwerking op het gebied van voedsel werd geïntensiveerd door regelmatige uitwisseling van kennis en activiteiten. Deze inspanningen leidden in juni 2024 tot een update van het voedselbeleid.

www.duurzaamgroningen.nl

MILAAN

1.396.000 Inwoners

Lid van **MUFPP** **2015**
Voedselbeleidsstrategie aangenomen **2015**
Voorzitter van **Eurocities WG Food**

Prioriteiten

CIRCULARITEIT **KLIMAAT**

De ervaring van Milaan op het gebied van voedselbeleid is vergevorderd, omdat de stad sinds EXPO 2015 op dit gebied actief is. Dit heeft twee erfenissen nagelaten: Milan Food Policy, om de voedselgerelateerde overheidsdiensten te verbeteren, en het MUFPP, een wereldwijde verbintenis van burgemeesters voor duurzame voedselsystemen.
Een prioriteit van Milan Food Policy is de duurzaamheid van het schoolmaaltijdenprogramma. Dit programma is uitgebreid en verbeterd via Food Trails, in samenwerking met Milano Ristorazione, het gemeentelijke agentschap dat de voedselvoorziening beheert.

Pilot 1 - Schoolkantines stimuleren

Renovatie van schoolkantines om voedselverspilling te voorkomen en om gezonde voedselkeuzes te bevorderen

Mooie, kleurrijke en vernieuwde ruimtes om van etenstijd een positieve ervaring voor kinderen te maken, hun welzijn te bevorderen en een gezondere relatie met voedsel aan te moedigen, terwijl verspilling wordt tegengegaan. Milaan heeft een aanzienlijke vermindering van voedselverspilling op vijf scholen bereikt door een innovatieve aanpak van gedragsbeïnvloeding om individuele keuzes te beïnvloeden. Monitoring, gegevensanalyse en klanttevredenheid toonden het succes van het experiment aan en boden de mogelijkheid om intern budget veilig te stellen voor toekomstige replicatie.

Pilot 2 - Herverdeling van voedseloverschot

Zorgen voor vergelijkbare metingen en schaalbaarheid van acties die al worden uitgevoerd

Om de logistiek van de herverdeling van overschotten te verbeteren, heeft de stad de analyse van de gegevensverzameling van bestaande acties verbeterd, zodat er beter gepland kan worden om interventies op te schalen. Dit initiatief werd aanzienlijk uitgebreid om de territoriale dekking te vergroten en eerder achtergestelde gebieden te bereiken. Het gemeentelijk agentschap voor schoolkantines ontwikkelde een innovatief monitoringsysteem voor voedselverspilling om de tevredenheid over de maaltijden te beoordelen en deze informatie te gebruiken in de processen om de service te verbeteren.

STATISTIEKEN LIVING LABS

5
gerenoveerde schoolkantines voor +2.000 kinderen

6%
vermindering van voedselverspilling in de 5 gerenoveerde kantines, met 95% tevredenheid van kinderen en volwassenen

231.000
boekjes werden verspreid in 4 jaar

62 ton
20 ton brood en 42 ton fruit werd in 2023 door de voedselbank opgehaald bij schoolkantines

VIDEO

Pilot 3 - Schoolcompost

Haalbaarheidsanalyse van compost in keukencentra en kantines

Milaan kreeg meer inzicht in de mogelijkheden om moeilijk verwerkbaar voedselresten om te zetten in bio-economische oplossingen (zoals compost, biovergisters en veevoer) door middel van een haalbaarheidsanalyse in keukencentra en kantines. De beoordeling van de hoeveelheden organisch afval, samen met de wijdverspreide geografische spreiding van de locaties waar het wordt geproduceerd. Dit voorstel omvat de installatie van composteerders, ondersteund met een educatieve module om de effectiviteit van het initiatief te maximaliseren.

Pilot 4 - Voedseleducatie

Boekjes voor kinderen over gezonde en duurzame voedingsgewoonten

Om gezinnen bewust te maken van de preventie van voedselverspilling, lokale voedselproductie en gezonde voeding, deelde Milaan interactieve boekjes uit aan alle kleuter- en basisscholen. De vier jaar durende campagnes hadden verschillende thema's en waren gericht op het stimuleren van de consumptie van lokale landbouwproducten en het ondersteunen van een korte toeleveringsketen.
Behalve de kinderen, werden ook gezinnen en leerkrachten bij de campagne betrokken. Hierdoor werd het bereik en de impact van de campagne vergroot.

THESSALONIKI

315.000 Inwoners

Lid van **MUFPP** **2015**
Voedselbeleidsstrategie aangenomen **2024**

Prioriteiten

VOEDING **CIRCULARITEIT**

Thessaloniki zette nog meer in op 'lokaal voedsel' van gastronomie tot economisch, sociaal en milieubeleid. De stad volgde twee paden: het stimuleren van kennis van duurzame voedselpraktijken en stadslandbouw en het ontwikkelen van stedelijke ruimtes voor voedselproductie. Bovendien werd een geïntegreerd stedelijk voedselbeleid gecreëerd om de betrokkenheid van belanghebbenden te garanderen en duurzame systemische verandering te ondersteunen.

Pilot 1 - Food Council

Oprichting van een stedelijke raad op gemeentelijk niveau

Om een responsieve, inclusieve en participatieve besluitvorming te garanderen, ontwikkelde de stad een voedselraad om invloed uit te oefenen op politici om actie te ondernemen met betrekking tot het voedselsysteem door ervoor te zorgen dat belanghebbenden betrokken worden bij het co-ontwerp van een alomvattend stadsvoedselbeleid dat op vier pijlers rust. De voedselraad werd gelanceerd op 15 oktober 2022. Een van de belangrijkste sterke punten is dat kwetsbare groepen bij het beleidswerk worden betrokken. Het beleid werd aangenomen in 2023 (ondertekend door de gemeenteraad en de burgemeester in 2024) en richtte zich op 4 prioriteiten: Voedselproductie en -distributie, Voedseleducatie, Voedselverspilling en Gastronomie.

Pilot 2 - Herverdeling van voedseloverschot

Zorgen voor vergelijkbare metingen en schaalbaarheid van acties die al in uitvoering zijn

De stad richtte zich op de stedelijke wijngaard, moestuin en boomgaard van Doxa Park, zorgde voor infrastructuur, organiseerde evenementen en verwelkomde internationale studenten. In 2023 werd Thessaloniki bestuurslid van de Urban Vineyards Association. De gemeente heeft ook 4 nieuwe moestuinen aangelegd (3 in scholen en 1 in een gemeenschapsruimte), stimuleerde het verbouwen en composteren en legde groene daken op openbare gebouwen aan.
x.com/Thes_FoodTrails

STATISTIEKEN LIVING LABS

700m²
stedelijke wijngaard

500
mensen waren betrokken bij stadslandbouw en groene daken

4
Participatieve workshops met de voedselraad

40
Belanghebbenden betrokken bij de raad voor voedselbeleid

30
Bezoeken en informatieve rondleidingen in de stedelijke wijngaard

1.975
Kinderen en studenten namen deel aan workshops tijdens het jaarlijkse Recycling Festival van Thessaloniki

VIDEO

TIRANA

421.000 Inwoners

Lid van **MUFPP** **2015**
Voedselbeleidsstrategie aangenomen **2024**

Prioriteiten

VOEDING **CIRCULARITEIT**

Sinds de jaren 90 ondergaat Tirana een ingrijpende transformatie, waarbij verandering wordt gezien als een kans om duurzaamheid te omarmen. Als onderdeel van Food Trails heeft de stad zich gericht op het versnellen van de verschuiving naar gezondere, veerkrachtiger en duurzamere voedselsystemen. Daarnaast is Tirana bezig met de ontwikkeling van haar eerste voedselstrategie op gemeentelijk niveau, de eerste in Albanië, een belangrijk resultaat van het Food Trails-project.

Pilot 1 - Korte toeleveringsketen

Een lokale markt creëren om boeren met burgers in contact te brengen

De gemeente heeft onlangs het Agro Park geopend in het voorstedelijke gebied van Farka. Dit park vormt een platform voor lokale particuliere bedrijven en groothandels om biologische producten te verkopen, en zo de afstand tussen producenten en consumenten te verkorten. Daarnaast promoot het Agropark duurzame voeding door middel van educatieve evenementen en het verspreiden van informatiemateriaal over gezonde voeding, in samenwerking met een voedingsdeskundige. De strategie van Tirana om lokaal voedsel in te kopen, heeft gezorgd voor betere voeding en meer duurzaamheid in kantines van kleuterscholen en in de sociale centra van de stad, waar mensen in nood worden bediend, in samenwerking met de lokale Voedselbank.

Pilot 2 - Voorkomen van voedselverspilling

Acties voor innemen en herverdelen van overtollig voedsel, en een bewustmakingscampagne

Uit een inleidend onderzoek dat samen met de Landbouwuniversiteit van Tirana werd ontwikkeld, bleek een laag bewustzijn van de impact van voedselverspilling. Verschillende barrières belemmeren het doneren van voedseloverschotten, waaronder wettelijke beperkingen en logistieke uitdagingen. In reactie hierop lanceerde de stad 'zero waste'-campagnes, Gezonde Voedseldagen en een E-boekje dat tijdens schoolevenementen werd uitgedeeld. De inspanningen richtten zich ook op het verminderen van voedselverspilling door een systeem op te zetten om overtollig voedsel te verdelen onder degenen die het nodig hebben.

STATISTIEKEN LIVING LABS

4

Living Lab co-creation workshops gehouden, met 50 deelnemers

1

e-boekje ter bevordering van gezonde voedselconsumptie

12

belanghebbenden in het voedselsysteem versterkten de samenwerking met de gemeente door een memorandum van overeenstemming te ondertekenen ter ondersteuning van de invoering van lokaal voedselbeleid

VIDEO

WARSCHAU

1.800.000 Inwoners

Lid van **MUFPP** **2015**
Vicevoorzitter van
Eurocities WG Food

Prioriteiten

GEMEENSCHAPPEN | CIRCULARITEIT

Als onderdeel van het initiatief Food Trails lanceerde Warschau het Warsaw Food Lab om een duurzame voedseltransformatie te bevorderen met behulp van de REACT-methode, die op bewijs gebaseerde inzichten en systeemdenken combineert. Het Food Lab bevordert sectoroverstijgende samenwerking met een focus op het verminderen van voedselverspilling door zich te richten op restaurants en verenigingen die voedsel ontvangen van de lokale voedselbank.
Goedkeuring van voedselbeleid: vanwege het Poolse wetgevingskader kan er geen thematisch beleid op lokaal niveau worden vastgesteld. Het voedselsysteem zal worden ingebed in de bredere strategie van de stad.

Pilot 1 - Preventie van voedselverspilling

Kenniscompendium voor restauranteigenaren ter illustratie van het wettelijke kader voor voedseldonatie- en communicatiecampagnes

Warschau creëerde een compendium dat restauranthouders begeleidt bij voedseldonaties, samen met de communicatiecampagne 'no waste.food co-op' die voedseldonaties aan organisaties van algemeen nut aanmoedigt. Bovendien illustreert de gids 'Wij werken samen, we verspillen niet!' hoe eenvoudig dit proces kan zijn. Het platform vergemakkelijkt het leggen van contacten tussen restaurants die bereid zijn om voedseloverschotten te doneren en lokale NGO's die geïnteresseerd zijn in het ontvangen van voedsel.

Pilot 2 - Vermindering van voedselverspilling

Optimaliseren van het beheer van voedseldonaties voor voedselbanken

Het tweede proefproject richtte zich op de behoeften van verenigingen die voedsel verstrekken aan kwetsbare burgers, in samenwerking met de lokale voedselbank. Belangrijke kwesties waren het type en de hoeveelheid gedoneerd voedsel en het beheer ervan door deze verenigingen, die vaak te maken hebben met een hoog verloop van vrijwilligers. De oplossing die voor deze verenigingen werd bedacht, was het in kaart brengen van voedselstromen en het leveren van slimme, intuïtieve voedselopslagsystemen voor faciliteiten met een duidelijke reeks instructies. Dit omvatte een slim etiketteersysteem voor verschillende ruimtes, schappen en koelkasten, om goede praktijken en nieuwe gewoonten aan te moedigen.

STATISTIEKEN LIVING LABS

77
Lokale NGO's die geïnteresseerd zijn in het geheel of een deel van het slimme opslagsysteem en in het ontvangen van de instructies

77
Restaurants ontvingen campagnemateriaal om hen te ondersteunen bij de distributie van voedseloverschotten

146
Deelnemers aan de workshops

1
Wetenschappelijk artikel gepubliceerd

VIDEO

www.linkedin.com/company/warszawski-food-lab
https://nowaste.waw.pl/

3. CONTROLE VAN IMPACT

Matchmaking Day
Milaan, 09-05-2023

De pilots die in Food Trails worden uitgevoerd, omvatten een reeks van 31 gerichte kleinschalige interventies, waaronder beleidsinnovatie, die een breed scala aan onderwerpen en belanghebbenden over het hele stedelijke voedselsysteem omvatten. Deze projecten (pilots) worden uitgevoerd als Living Labs waarin de nadruk wordt gelegd op innovatief en participatief leren.
In deze ruimtes voor experimenteel onderzoek wordt gebruik gemaakt van multidisciplinaire methoden en benaderingen en worden mensen in sociale contexten rond een reeks thema's samengebracht. Aangezien het project zich uitstrekt over 11 steden in 9 landen, is het van cruciaal belang om rekening te houden met de sociale en culturele houding ten opzichte van voedsel. Dit kan een aanzienlijke invloed hebben op het succes van de transformatie van het voedselsysteem.
De uiteindelijke bijdrage van de controle van de impact is om te beoordelen welke transformatieve verandering in de stedelijke voedselsystemen is teweeggebracht door activiteiten in het kader van de Living Labs zoals geïmplementeerd in de 11 steden.

Interventies koppelen aan systemische transformatie

Deze interventies hebben een korte duur en een beperkte focus vanwege beperkingen in tijd, financiering en andere middelen. Systeemtransformatie is een langdurig, breed en grillig proces. Hiervoor zijn meerdere factoren van belang, zoals het behalen van duurzame nevenvoordelen (sociaal/gezondheid, economisch, ecologisch); het leggen van verbanden tussen stedelijke en plattelandsgebieden en tussen land en water, om rurale en stedelijke voedselsystemen te verbeteren; zorgen voor de betrokkenheid van alle belanghebbenden en actoren van het voedselsysteem en het leggen of versterken van verbanden tussen voedsel en andere complexe systemen en beleidsgebieden (CLIC Framework, Sonnino et al.).

Medeontwerpen van de impactevaluatie

In een participatief proces zijn scenario's ontworpen rond de impact van de pilots op het stedelijke voedselsysteem op de lange termijn. Centraal in dit proces staat de Theory of Change (TOC). TOC is de beschrijving van een opeenvolging van gebeurtenissen die naar verwachting tot een gewenst resultaat zal leiden. Een TOC kan daarom worden geïnterpreteerd als vooruitdenken of vooraf een verhaal vertellen. Het is een methode om de onderliggende veronderstellingen te begrijpen over hoe verandering in een Living Lab zal plaatsvinden.

De te nemen stappen zijn:
1. Het uitwerken van een of meer TOC's voor de Living Labs, in een iteratief proces in de loop van de tijd.
2. Het koppelen van de TOC's aan specifieke indicatoren voor activiteiten, uitkomsten en impact.
3. Het opstellen van een plan voor het verzamelen van gegevens.
4. De gegevensanalyse voor alle pilots werd beperkt door de verscheidenheid aan formaten en het kwalitatieve karakter van de gegevens.

Lessen over de aanpak

De meeste partnersteden waren niet bekend met de wetenschappelijke aanpak voor effectevaluatie die in Food Trails is gehanteerd. De aanpak heeft de partnersteden geholpen om perspectieven op systemische verandering op te nemen in het beleidsontwerp en de actieplanning. De steun van onderzoekers in de vorm van hulpmiddelen, oefeningen voor voorafgaande beoordeling, leren in groepsverband en frequente intervisie hebben het leren en de toepassing door de partnersteden vergemakkelijkt, maar er bleven barrières bestaan.

Belangrijkste uitkomsten en lessen

De effectevaluatie in Food Trails is bedoeld om na te denken over de activiteiten, resultaten en effecten van de proefacties in relatie tot de ambitieuze en toekomstgerichte effectpaden in het TOC. In figuur 3.1 worden deze paden vereenvoudigd weergegeven.

De belangrijkste resultaten van de Food Trails-pilots kunnen worden samengebracht in de categorie MUFPP, met grote successen en lessen in verschillende steden en interventies.

Voedselbeleid en Food Policy Councils (uitkomst MUFPP: bestuur). Alle 11 steden en grootstedelijke overheden in Food Trails hebben aanzienlijke vooruitgang geboekt bij het hervormen van het bestuur van het voedselsysteem door het aannemen van voedselbeleid en -strategieën, het versterken van formele en informele Voedselraden om een reeks lokale actoren bij de besluitvorming te betrekken en het verbeteren van de interdepartementale beleidscoördinatie.

Schoolmaaltijden, educatie en stimuleren ('nudging') (uitkomst MUFPP: duurzame voeding). In pilots zijn scholen gebruikt als een geschikte omgeving om kinderen les te geven over voeding en gezond en duurzaam eetgedrag, waaronder richtlijnen voor milieuvriendelijke voedingspatronen.

Betrokkenheid van burgers en kennis van voedsel (uitkomst MUFPP: sociale en economische rechtvaardigheid). De pilots die gericht waren op kennis van voedsel versterkten zowel de besluiten over voedsel om aan persoonlijke voedingsbehoeften te voldoen (bijv. bonenmaaltijden) als de relatie van individuele acties tot een duurzaam voedselsysteem door middel van festivals en leeractiviteiten.

Stadslandbouw en verbindingen tussen platteland en stad (uitkomst MUFPP: voedselproductie). Relaties van stedelijke voedselconsumptie en gemeenschapsontwikkeling met inheemse gewassen, lokale biodiversiteit, stadstuinen en initiatieven voor korte toeleveringsketens werden in het kader van de pilots gestimuleerd.

Duurzame overheidsopdrachten (uitkomst MUFPP: voedselvoorziening en -distributie). Er werden tools ontwikkeld (incl. apps voor interactie met keukenpersoneel, berekeningen van kostenbesparingen) om de kracht van openbare aanbestedingen voor scholen en andere openbare kantines te benutten als startpunt voor het veranderen van lokale voedselsystemen.

Circulariteit van voedselsystemen en preventie van voedselverspilling (uitkomst MUFPP: voedselverspilling). Hoewel toegang voor iedereen tot gezond en voedzaam voedsel in gevaar is, worden grote hoeveelheden voedsel verspild. Verschillende Living Labs hebben geëxperimenteerd met strategieën voor het inzamelen en herverdelen van voedseloverschotten en met initiatieven die gericht zijn op het verminderen van voedselverspilling op markten en in winkels, openbare kantines en huishoudens.

Figuur 3.1. Resultaten en effecten van de Food Trails proefacties (interventies) in kaart gebracht met de categorieën van de Milan Urban Food Policy Pact en de doelstellingen van Food 2030.

Participatie van lokale belanghebbenden

Lokale belanghebbenden hebben een centrale rol gespeeld in elke fase van de stedelijke Living Labs, vanaf de eerste co-designfase, via de implementatie van de pilots en tot aan het monitoren van de resultaten. Bovendien blijft hun potentiële rol bij het deelnemen aan en beheren van de Living Labs na de afsluiting van het project aanzienlijk.
Lokale belanghebbenden in de Living Labs werden betrokken om feedback te geven over de mogelijke impact van pilots. Food Trails speelde een katalyserende rol voor de betrokkenheid van actoren bij het lokale voedselsysteem en heeft op verschillende manieren nieuwe mogelijkheden gecreëerd voor de activiteiten van belanghebbenden:

- Door het verstrekken van middelen zoals financiering, netwerken en gebouwen.
- Door kennis en ondersteuning te bieden over praktische kwesties en over voedselbeleid.
- Vaardigheden door middel van trainingen.
- Door ondersteuning bij het definiëren van gemeenschappelijke richtlijnen en duidelijke doelstellingen.
- Door het bevorderen van bewustwording en promotie van organisaties en bijbehorende activiteiten.
- Door relevante belanghebbenden met elkaar in contact te brengen.
- Door aansluiten bij andere relevante projecten en/of beleid
- Door te analyseren wat de belanghebbenden nodig hebben.
- Door bij te dragen aan het verspreiden van de boodschappen die verband houden met de stadsinitiatieven.
- Door ondersteuning bij het definiëren van de visie voor het opschalen van initiatieven en positieve modellen die tijdens Food Trails zijn ontwikkeld.

Het Food Trails-project heeft invloed gehad op het stedelijk voedselbeleid door een breed scala aan belanghebbenden in de 11 partnersteden te betrekken. Via Living Labs in steden betrok het project **179 belanghebbenden** uit verschillende sectoren. Hierdoor is er een samenwerkingsomgeving ontstaan die van invloed is geweest op talloze actoren, buiten de oorspronkelijke groep van deelnemers. De acties van het project, die in samenwerking met lokale belanghebbenden tot stand kwamen, konden vervolgens een nog groter aantal individuen en organisaties bereiken.

De methodologie die de projectonderzoekers gebruikten om de voedselbeleidspilots te monitoren, was een systematisch en collaboratief proces. Hierdoor werden de gebruikte indicatoren om de impact van stedelijk voedselbeleid te meten, afgestemd op de specifieke context en behoeften van de betrokken steden. In deze methodologie werden vier belangrijke stappen gevolgd, die zowel relevantie als operationele efficiëntie waarborgen:

Stap 1: Identificatie van relevante kaders voor het monitoren van voedselbeleid
Stap 2: Stadsworkshops en enquêtes
Stap 3: Afstemming op de Theory of Change
Stap 4: Definitieve selectie van indicatoren en interviews

Via dit samenwerkingsproces onder leiding van projectonderzoekers identificeerden de steden in totaal **214 indicatoren om de voortgang te monitoren**. Hiervan waren er 20 afkomstig uit het MUFPP Monitoring Framework en 12 uit het CRFS. De rest was afgestemd op de specifieke behoeften van de steden. Het geheel van deze indicatoren creëerde een structuur voor het analyseren van het proces en de resultaten.

Food Trails Investors Living Lab

Innovatie stond bovenaan de projectagenda bij de interactie met externe belanghebbenden die geïnteresseerd waren in impactinvesteringen. Impactinvesteringen en hun potentieel om bij te dragen aan belangrijke maatschappelijke overgangsprocessen krijgen steeds meer aandacht en worden steeds belangrijker in vele contexten. Door middel van sociale en groene obligaties, beleggingen en het afkopen van activa probeert een groeiend aantal beleggers duurzame bedrijfspraktijken voor een betere toekomst te garanderen, te bevorderen en te implementeren. In het Food Trails-project was het de bedoeling om particuliere investeerders kennis te laten maken met de ontwikkeling van stedelijk voedselbeleid, en om deze kennismaking te vergemakkelijken door middel van speciale methodologieën voor begeleide interacties.

Het project Food Trails nodigde experts, investeerders en financiële actoren uit om samen met de partnergemeenten van het project deel te nemen aan het Investors Living Lab. Door middel van verschillende bijeenkomsten en uitwisselingen heeft het Investors Lab 8 thema's behandeld om inzichten en ervaringen over specifieke onderwerpen met betrekking tot impactinvesteringen in stedelijke voedselsystemen te onderzoeken, en om te helpen bij het opstellen van een 'Roadmap' voor impactinvesteringen in stedelijke voedselsystemen.

Tussen februari 2022 en januari 2023 behandelde het Food Trails Impact Investors Living Lab de volgende thema's:

Details van het Food Trails Investors Living Lab

https://foodtrails.milanurbanfoodpolicypact.org/resources/food-trails-impact-investors-living-lab/

1. **Impact** – het definiëren van impact en hoe het te bereiken;
2. **Ambitie** – doel en doelstellingen geworteld in een overgang naar duurzame voedselsystemen;
3. **Gegevens** – behoefte aan gegevens en informatie ter ondersteuning van de besluitvorming;
4. **Beleid** – beleid en regelgeving die verandering mogelijk maakt;
5. **Producten** – financiële diensten, consumentenproducten, vormgeven van waardeketens (investerings- en procesgereedheid);
6. **Schaalvergroting** – innovatie die verder gaat dan lokale actoren;
7. **Capaciteit** – financiële kennis samen met een bredere gemeenschap;
8. **Gemeenschap** - voedselsystemen op het niveau van de burger functioneel verbeteren.

Dankzij de inzichtelijke bijeenkomsten die werden gecoördineerd door Wageningen Economic Research, heeft het Food Trails Investors Living Lab input gegeven voor de ontwikkeling van de 'Roadmap for Scaling Impact Investment in Urban Food Systems' (routekaart voor het opschalen van impactinvesteringen in stedelijke voedselsystemen). Het document richt zich op praktische gebieden voor het mogelijk maken en faciliteren van grotere investeringsstromen voor gezonde en duurzame voedselsystemen, in Food Trails-steden en elders.

De Roadmap heeft als doel om een investeringsperspectief in het stedelijke voedselbeleid te brengen, als hulpmiddel voor gemeenten en andere actoren van stedelijke voedselsystemen om impactinvesteringen te integreren in voedselsystemen en beleidsvorming, en om investeringsmogelijkheden en duurzame partnerschappen mogelijk te maken.

Oproep voor oplossingen voor starters en MKB'ers

Om lokale Living Labs uit te breiden naar innovatieve particuliere entiteiten, lanceerde Cariplo Factory in nauwe samenwerking met partnersteden een oproep voor oplossingen voor starters/MKB'ers op Europees niveau.
De methode bestond uit het ontwerpen van een open innovatiestroom die werd gekenmerkt door de beoordeling van de behoeften van steden en het lanceren van een speciale 'Oproep voor oplossingen' om de beste voorbeelden te vinden van de transformatie van voedselsystemen, geleid door MKB'ers/starters.
De methodologie voor het ontwikkelen van het 'Match-Making Process' tussen de innovatieve bedrijven en de steden werd ontworpen door Cariplo Factory. Hierbij werd rekening gehouden met de verschillen tussen de 11 steden, het traject van elke Living Lab, de implementatiestatus van elke pilot in verband met de ontwikkeling van het voedselbeleid van de stad en het transformatie- en empowermentproces dat elke stad uitvoert in het Food Trails-project.

Het doel van de activiteiten was om een testbed te creëren om Living Labs te ondersteunen op hun weg naar innovatie en zakelijke duurzaamheid van hun voedselbeleid. Op basis van de resultaten van deze analyse deelde Cariplo Factory een methode om de connectie tussen behoeften en oplossingen tussen de actoren binnen elk Living Lab te verbeteren.

De oproep trok 200 bedrijven uit heel Europa en daarbuiten aan (maar slechts EU-starters en MKB'ers kwamen in aanmerking) en 23 werden geselecteerd voor de Matchmaking Day met de Food Trails-steden. Hoewel de hoge deelname aan deze oproep op zich al een interessant resultaat was, was de feedback van de steden de echte lakmoesproef voor het succes van een dergelijk ontwrichtend proces voor lokale overheidsinstellingen. In de meeste gevallen waren steden het eens over de noodzaak van meer interactie met de particuliere sector, wat het enorme potentieel van starters en MKB'ers benadrukte. Het pan-Europese bereik van de oproep bracht echter een uitdaging met zich mee op het gebied van aanbestedingen voor de diensten van buitenlandse bedrijven.

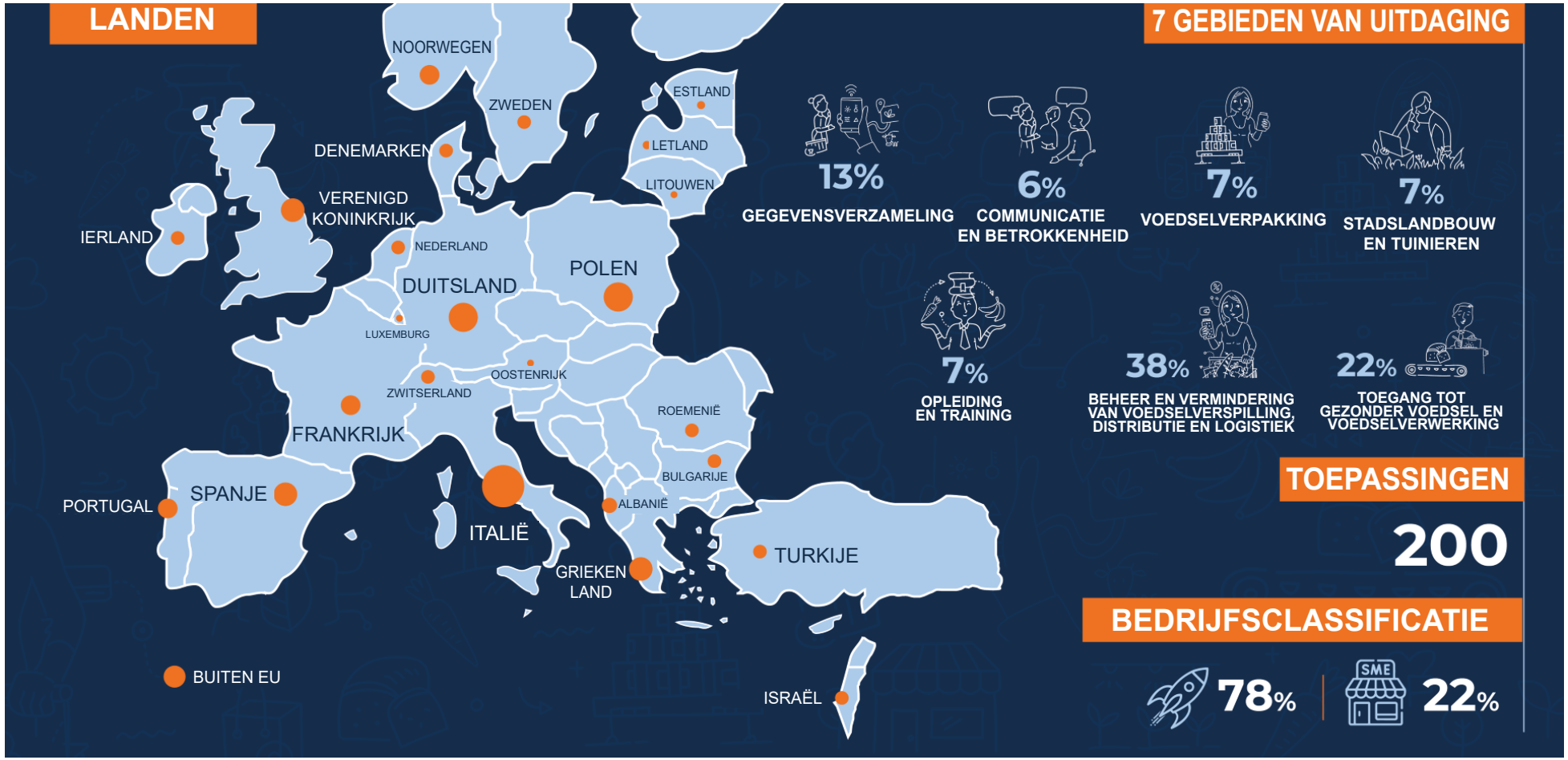

LANDEN
NOORWEGEN
ZWEDEN
ESTLAND
LETLAND
LITOUWEN
DENEMARKEN
VERENIGD KONINKRIJK
IERLAND
NEDERLAND
DUITSLAND
POLEN
LUXEMBURG
OOSTENRIJK
ZWITSERLAND
FRANKRIJK
ROEMENIË
BULGARIJE
ALBANIË
PORTUGAL
SPANJE
ITALIË
GRIEKEN LAND
TURKIJE
ISRAËL
BUITEN EU
7 GEBIEDEN VAN UITDAGING
13%
GEGEVENSVERZAMELING
6%
COMMUNICATIE EN BETROKKENHEID
7%
VOEDSELVERPAKKING
7%
STADSLANDBOUW EN TUINIEREN
7%
OPLEIDING EN TRAINING
38%
BEHEER EN VERMINDERING VAN VOEDSELVERSPILLING, DISTRIBUTIE EN LOGISTIEK
22%
TOEGANG TOT GEZONDER VOEDSEL EN VOEDSELVERWERKING
TOEPASSINGEN
200
BEDRIJFSCLASSIFICATIE
78%
SME
22%

4. REPLICATIE EN KENNIS-OVERDRACHT

Het overdragen van kennis door middel van peer learning-trajecten en uitwisselingen is gebaseerd op het idee dat steden voor vergelijkbare uitdagingen staan en het beste van elkaar kunnen leren door concrete ervaringen en inzichten te delen met als doel onze stedelijke voedselsystemen beter te maken.

Replicatieworkshop
Bordeaux, 27-09-2023

Conferentie over overheidsopdrachten
Kopenhagen, 17-06-2024

Terra Madre Workshop
Turijn, 28-09-2024

Met de lancering van het **Milan Urban Food Policy Pact** vinden steden van over de hele wereld sinds 2015 in het MUFPP een arena om ervaringen uit te wisselen en samen te werken aan de ontwikkeling van hun eigen voedselbeleid.
Een van de uitdagingen van het MUFPP is het organiseren van effectieve uitwisselingen. Deze doelstelling is door Food Trails verwerkt door het uitvoeren van speciale activiteiten gericht op het bevorderen van kennisdeling en het repliceren van voedselbeleidsacties en systemische benaderingen tussen de partnersteden en buiten het consortium. Deze activiteiten omvatten de volgende kennisuitwisselingsactiviteiten:

- **Workshops voor het delen van kennis**: bedoeld om een collaboratieve ruimte te creëren voor steden en andere relevante belanghebbenden (zoals onderzoekers) om inzichten, uitdagingen en geleerde lessen uit te wisselen.
- **Replicatieactiviteiten:** om de kennisuitwisseling tussen steden te bevorderen en zo het leren en repliceren van innovatieve oplossingen te vergemakkelijken.
- **Cascade-leerproces:** vergemakkelijkt de overdracht van de schat aan kennis die is ontwikkeld tijdens het project naar externe belanghebbenden.Food Trails gebruikte drie hoofdtools om dit te bereiken: Webinars, het Cascade-leerprogramma en een replicatieworkshop.

Tijdens de uitvoering van deze activiteiten werd de QuickScan Lens voor Replicatie (QSLR) gebruikt om kennisdeling en schaalvergroting te bestuderen en te bevorderen, en voor het verzamelen van onderzoeksgegevens.

De Quick Scan Lens voor Replicatie QSLR

De QSLR werd gebruikt om kennisdeling, schaalvergroting en het verzamelen van onderzoeksgegevens te bestuderen en te bevorderen. De QSLR omvat zes dimensies: beleidsorganisatie, visie en agenda, rollen van belanghebbenden, middelen, activiteiten en interactief leren. Deze dimensies vormen de leidraad voor discussies en analyses om barrières en drijfveren voor het opschalen van lokale initiatieven en beleid te identificeren, met als uiteindelijk doel om bij te dragen aan een duurzaam en voedselzeker systeem. De QSLR is een flexibel instrument dat voortdurende aanpassing en leren ondersteunt, en systemische verandering bevordert door betrokkenheid van belanghebbenden en toepassing van kennis.

Actoren die betrokken zijn bij replicatieactiviteiten

Bij de replicatieactiviteiten van Food Trails waren verschillende actoren betrokken:

- **Mentor-/Expert-stad:** Steden met specifieke expertise delen inzichten met mentees.
- **Mentee:** Steden leren van collega's en passen nieuwe kennis toe in hun context.
- **Facilitator (Eurocities):**Beheert processen, ondersteunt interactie en begeleidt deelnemers om leerdoelen te bereiken.
- **Volger-onderzoeker:** Vergemakkelijkt kennisuitwisseling en neemt deel aan replicatiebezoeken en interviews.
- **Ondersteunend onderzoeker:** Observeert en assisteert volger-onderzoekers tijdens bezoeken.
- **Expert (extern):**Biedt gespecialiseerde expertise wanneer dat nodig is voor specifieke activiteiten, zoals workshops.

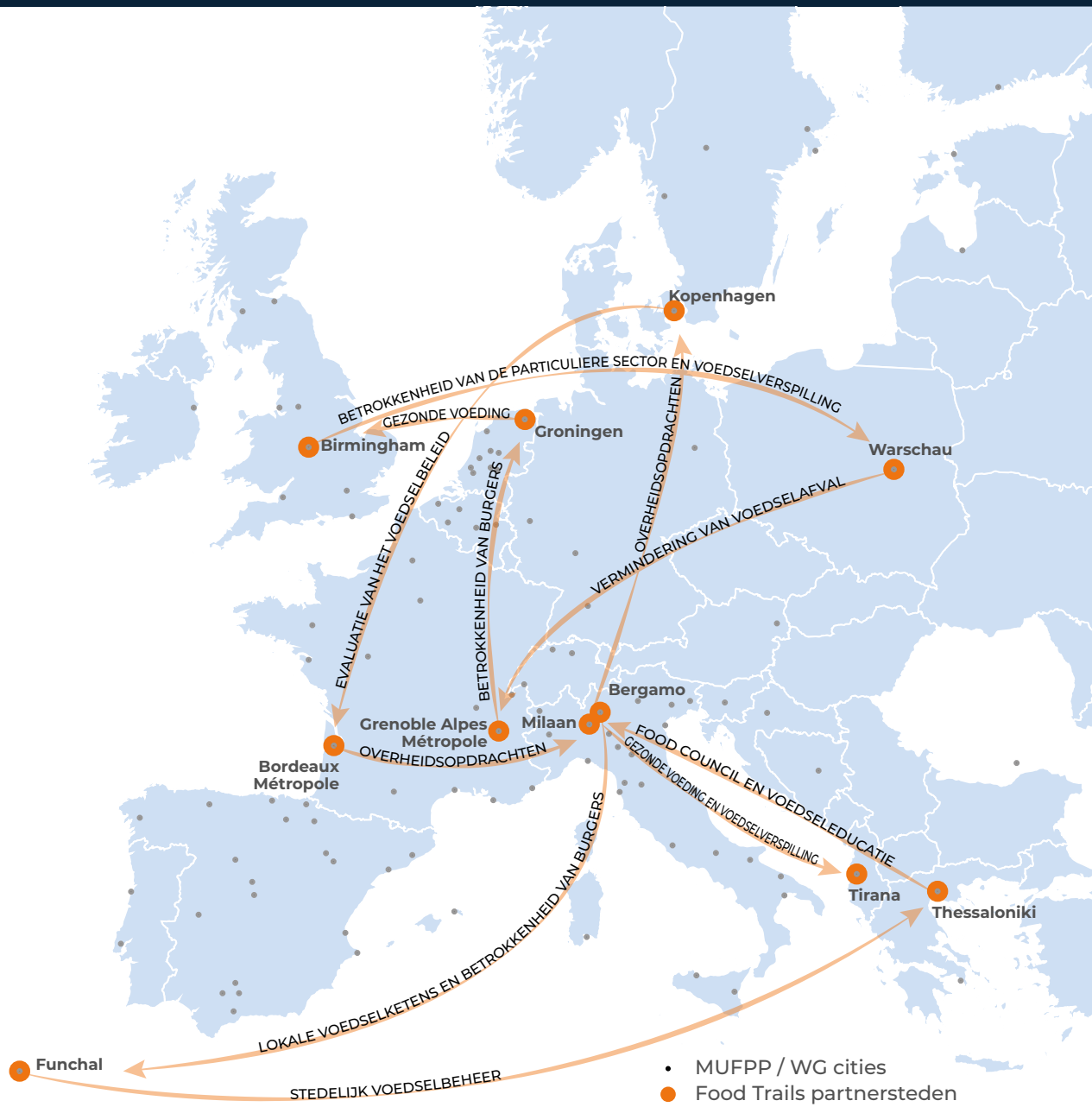
Programma voor peer-learning

Binnen de 11 steden van het Food Trails-consortium werden deze activiteiten uitgevoerd met behulp van twee methoden voor peer-learning:

- **Work shadowing:** een mentee-stad bezoekt een mentor-stad om te observeren hoe innovaties worden geïmplementeerd.Dit helpt de mentee-stad te leren hoe deze innovaties in haar eigen context of in andere steden kunnen worden geschaald of aangepast.
- **Expert mission: expert-steden** werken samen met een mentee-stad omkennis en vaardigheden over te dragen en bieden directe ondersteuning voor het repliceren en schalen van innovaties door middel van gezamenlijke probleemoplossing en diepgaande consults.

Terwijl werkschaduwen gericht is op replicatie en de overdraagbaarheid van wat in de mentor-stad wordt waargenomen, met duidelijke doelstellingen en methodologieën voor overdraagbaarheid, is de missie van de expert gericht op het geven van advies op maat aan de mentee. Dit kan de voorkeur genieten voor steden die zich in een zeer vroeg stadium van hun reis bevinden. Tijdens de expertmissie putten expert-steden uit hun ervaringen om advies te geven. De mentee-stad kan dit advies indien gewenst overnemen.

De kaart en tabel geven alle activiteiten weer op het gebied van werkschaduwen die zijn ontwikkeld in het Food Trails-consortium.

Stad	Onderwerp	Resultaat
Bergamo bezocht **Funchal**	Lokale voedselketens en betrokkenheid van burgers	Een meer inclusieve aanpak van voedseleducatie en bewustwording door het te koppelen aan andere sociale initiatieven, wat leidt tot een betere samenwerking tussen afdelingen binnen de gemeente. Ontmoetingen met gemeenschapsgroepen en burgers om hen bij deze activiteiten te betrekken.
Birmingham bezocht **Warschau**	Betrokkenheid van de particuliere sector en voedselverspilling	Een meer inclusieve benadering van innovatie, betrokkenheid van universiteiten op basis van het model dat in Warschau is geïmplementeerd.
Bordeaux Métropole bezocht **Milaan**	Voedselinkoop	Replicatie van het kantinesysteem voor warm eten van Milaan en lancering van een haalbaarheidsstudie hiervoor.
Kopenhagen bezocht **Bordeaux Métropole**	Betrokkenheid van burgers en particuliere sector en opstellen en evalueren van voedselbeleid	Beter begrijpen wat het belang van betrokkenheid van belanghebbenden is bij het opstellen van voedselbeleid en een sterkere basis voor het onderzoeken van manieren om kleine en middelgrote ondernemingen hierbij te betrekken. Het bezoek inspireerde ook tot de ontwikkeling van een concept voor het kopen en gebruiken van hele kippen, wat leidde tot verdere verkenning van aanvullende initiatieven.
Funchal bezocht **Thessaloniki**	Stedelijk voedselbeheer	Meer duidelijkheid over hoe de voedselraad gestructureerd moet worden, interesse in het repliceren van activiteiten om kwetsbare mensen te betrekken en gastronomisch toerisme te promoten, en ideeën om lokale actoren te betrekken om met de gemeente samen te werken aan de circulaire economie.
Grenoble Alpes Métropole bezocht **Groningen**	Betrokkenheid van burgers en stedelijke voedselproductie voor gezonde voeding	Inspiratie voor nieuwe manieren om belanghebbenden te betrekken.
Groningen bezocht **Birmingham**	Gezonde voeding en betrokkenheid van burgers	Inspiratie om kleinschalige activiteiten aan te gaan en bestaande gemeenschapsnetwerken strategisch te gebruiken.
Milaan bezocht **Kopenhagen**	Overheidsopdrachten	Contact leggen tussen het technisch personeel dat verantwoordelijk is voor de verwerking van overheidsopdrachten in Milaan en Kopenhagen. Replicatie van marktdialogen om mogelijkheden te creëren om aanbestedingen af te stemmen op de werkelijke behoeften van boeren.
Thessaloniki bezocht **Bergamo**	Voedselraad en voedseleducatie	Inzichten om de voedselraad op te richten en het proces te starten om UNESCO Creatieve Stad van de Gastronomie te worden.
Tirana werd bezocht door **Bergamo** en **Milaan**	Bevorderen van gezonde voeding en voorkomen van voedselverspilling	Inzichten om de activiteiten uit te voeren en inzicht in het belang van gegevensverzameling en betrokkenheid van belanghebbenden.
Warschau bezocht **Grenoble Alpes Métropole**	Vermindering van voedselverspilling	Waardering voor de grootstedelijke en holistische aanpak van Grenoble Alpes Métropole bij het vormgeven van haar voedselbeleid en de wens om samen te werken met omliggende steden en de Association of Metropolitan Cities om een voedselbeleidsgroep op te richten.

Cascade-leerprogramma

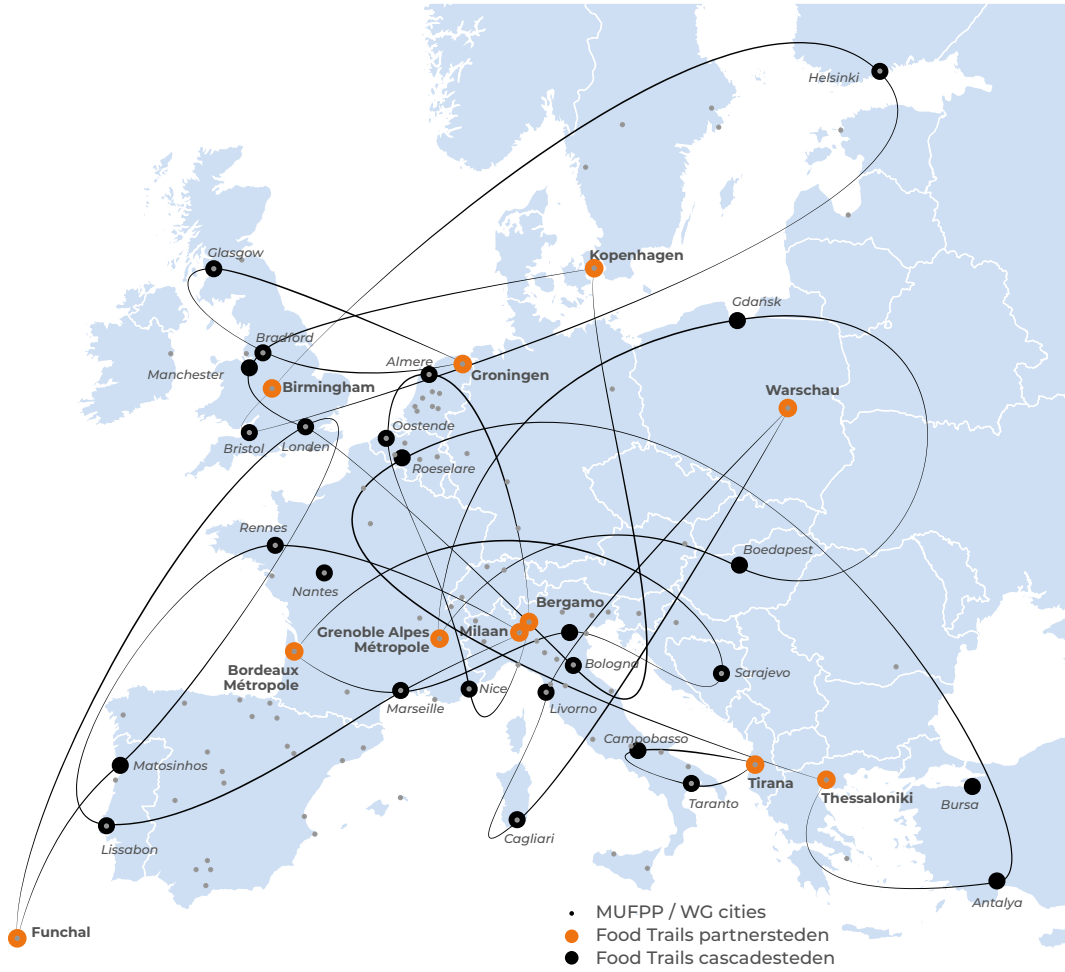
De kennisuitwisseling tussen steden bleef niet beperkt tot Food Trails-steden. Met de steun van Eurocities werd een oproep gelanceerd voor Europese cascadesteden met als doel specifieke leerbehoeften te identificeren die kunnen worden afgestemd op de 11 Food Trails-steden. 26 Europese steden/grootstedelijke autoriteiten werden geselecteerd als cascadesteden en gekoppeld aan Food Trails-steden om leerclusters te vormen.

Na de selectie ging in het laatste jaar van het project het Cascade-leerprogramma van start. Dit programma had tot doel om de beste praktijken en ervaringen die binnen het consortium waren ontwikkeld, te verspreiden naar externe steden. Dit initiatief maakte gebruik van verschillende methoden, waaronder persoonlijke uitwisselingen, webinars en workshops, om het bereik en de impact van de gedeelde kennis te maximaliseren. Belangrijkste activiteiten:

- **11 cascadebezoeken** aan de projectsteden, waarbij functionarissen van 26 steden werden betrokken bij praktische uitwisselingen;
- een reeks van **8 webinars** waarin onderwerpen over stedelijk voedselbeleid werden besproken met experts en stadsambtenaren van het Food Trails-project;
- **een replicatieworkshop** dat werd georganiseerd tijdens de Eurocities Food Working Group en het Milan Urban Food Policy Pact

Na de kennisuitwisseling tussen de Food Trails-steden en de cascadesteden, produceerde Food Trails een beknopt maar nuttig hulpmiddel om de opgedane kennis te delen. Dit document is een praktisch handboek voor steden. Het **Food Trails Handbook for Cities** is bedoeld als bron van informatie en inspiratie voor iedereen die werkt aan stedelijke voedselsystemen, wil leren van de ervaringen met Food Trails en een vergelijkbare aanpak wil toepassen.

Centraal in dit handboek staan de praktische en inspirerende voorbeelden van hoe de Food Trails-steden de uitdagingen rond de categorieën van het **Milan Urban Food Policy Pact (MUFPP)** aangepakt hebben:Bestuur, Duurzame Voeding en Eetpatronen, Sociale en Economische rechtvaardigheid, Voedselproductie, Voedselvoorziening en -verdeling, en Voedselverspilling. Steden worden aangemoedigd om na te denken over hoe hun voedselsysteemstrategieën verschillende stedelijke uitdagingen tegelijk kunnen aanpakken.

Food Trails-stad	Cascadesteden	Focus van het bezoek
Bergamo	· Almere · Oostende · Nice Cote d'Azur	Stadslandbouw en korte toeleveringsketens, verbindingen met lokale belanghebbenden en producenten Voedseleducatie en gezonde voedselomgevingen, vermindering van voedselverspilling
Birmingham	· Helsinki · Bristol	Lokaal bestuur voor uitvoering van voedselstrategie, voedselonzekerheid, creatie van lokaal voedse-lecosysteem voor innovatie en nieuwe bedrijfsmodellen, stedelijke planning voor voedselproductie
Bordeaux Métropole	· Nantes Métropole · Padua · Sarajevo	Betrokkenheid van belanghebbenden en voedselraad, verbindingen tussen platteland en stad, land-bouwgrond en steun aan lokale boeren, openbare aanbestedingen en korte toeleveringsketens voor collectieve catering
Kopenhagen	· Bury (Manchester) · Bologna · Hounslow (Greater London Area)	Overheidsopdrachten voor het koolstofvrij maken van collectieve catering, korte toeleveringsketens, toegang tot gezond voedsel voor iedereen (kantines, markten, enz.), bevorderen van betrokkenheid lokale politiek bij het ontwikkelen van geïntegreerde actie op het gebied van voedsel
Funchal	· Matosinhos · Lambeth (Greater London Area)	Kennis over voedsel en voedseleducatie/bewustmaking over gezonde en duurzame eetpatronen. Gas-tronomie als hefboom voor geïntegreerde actie op het gebied van voedsel. Betrokkenheid van belang-hebbenden. Lokale en stedelijke voedselproductie. Toegang tot goed en lokaal voedsel voor iedereen
Grenoble Alpes Métropole	· Gdańsk · Boedapest	Lokale voedselproductie en korte toeleveringsketens, lokaal voedselbeheer en food council Voedselinkoop in openbare catering, vermindering van voedselverspilling
Groningen	· Glasgow · Bradford	Stedelijke voedselproductie, betrokkenheid van belanghebbenden, implementatie van strategie, ver-binden van verspreide actoren, besluitvormers en beleid om systeemverandering te bevorderen
Milaan	· Rennes Métropole · Aix-Marseille Métropole · Lissabon Metropolitaans Gebied	Lokale voedselproductie en landbouw, inkoop en schoolkantines circulariteit, ontwikkeling van een geïntegreerde lokale actie op het gebied van voedsel, voedselhulp en herstel
Thessaloniki	· Antalya · Roeselare	Food council en betrokkenheid van belanghebbenden, gastronomiestad als hefboom voor geïnte-greerd voedselbeleid, voedselverspreiding en -valorisatie
Tirana	· Campobasso · Taranto	Stedelijke voedselproductie en verbindingen met lokale producenten en boeren, een netwerk van be-langhebbenden op lokaal en regionaal niveau opbouwen, een geïntegreerde benadering van voedsel ontwikkelen
Warschau	· Cagliari Metropolitaans Gebied · Livorno	Oplossingen voor het beheer van voedselresten en optimalisatie van de distributie van voedselover-schotten voor voedselhulp, betrokkenheid van jongeren en voedseleducatie, voedselinnovatie

SUSTAINABLE SCHOOL CANTEENS
CONTEXT

manger
bio

> 93,000

FOOD TRAILS
Building pathways towards 11 FOOD 2030 urban food policies

HOW

5. BELEIDS-BERICHTEN

De Europese Unie wordt sterker met de actieve bijdrage van alle institutionele niveaus. Sinds 2015 bevorderen de EU-steden van MUFPP en Eurocities gecoördineerde pleitbezorgingacties die van invloed zijn op verschillende wetgevende kaders en die de hele gemeenschap van Europese steden die actief zijn op het gebied van stedelijk voedselbeleid in staat stellen om effectieve bijdragen te ontwikkelen.

Vergadering met de Europese Commissie
Brussel, 09-03-2023

Binnen de doelstelling van het project om een op feiten gebaseerd voorbeeld van in de praktijk vertaald voedselbeleid op te stellen, speelde belangenbehartiging een belangrijke rol door het grotere Europese plaatje voor ogen te houden. De voortdurende interactie met een breed scala aan belanghebbenden zorgde voor het externe perspectief dat nodig was om contact te houden met de meest recente kwesties op internationaal niveau. Daarnaast werden er verschillende outputs ontwikkeld gericht op het bepleiten van verschillende doelgroepen.

Denktank Food Trails

Om de projectdoelen te bereiken, werd een denktank gevormd als een belangrijk referentiepunt voor het samenwerken met externe instellingen in het voedselsysteem. In tegenstelling tot een traditionele adviesraad, zaten er vertegenwoordigers van verschillende organisaties in de denktank, waardoor de samenwerking met projectpartners als gelijken werd bevorderd. Deze structuur stimuleerde een actieve dialoog, waarbij externe perspectieven werden ingebracht en de uitwisseling van ideeën werd verrijkt. Als gevolg hiervan werden de projectresultaten innovatiever en de inzichten van belanghebbenden verbeterde de algehele impact en reproduceerbaarheid van het project.

Beleidsnota's

Beleidsnota's werden gebruikt als een strategisch instrument om de dialoog tussen beleidsmakers, verschillende belanghebbenden en andere relevante partijen te stimuleren. Ze werden gepubliceerd en verspreid naar aanleiding van belangrijke gebeurtenissen of momenten en waren bedoeld om de steden te benaderen met het oog op weloverwogen beslissingen voor de duurzaamheid en veerkracht van stedelijke voedselsystemen.

De onderwerpen die in de beleidsnota's zijn behandeld zijn:

- De rol van steden bij het vormgeven van hun voedselomgevingen
- Budgetteren van stedelijk voedselbeleid
- Impactinvesteringen in stedelijke voedselsystemen
- Multi-level governance: Het opbouwen van effectief bestuur voor het beheer van het voedselsysteem en de implementatie van het voedselbeleid
- EU-programma voor kinderen en schoolmaaltijden
- Betrokkenheid van belanghebbenden via Food Policy Council: Stimulering van oplossingen voor lokale autoriteiten om lokale voedseluitdagingen aan te pakken. De Bordeaux Métropole Experience
- Langdurige ondersteuning van Living Labs bij de transformatie van voedselsystemen

Leden van de denktank stelden samen met de projectpartners als conclusie van hun werk een reeks belangrijke barrières op, evenals opkomende trends en aanbevelingen voor stedelijk voedselbeleid.

Belangrijkste belemmeringen bij het opstellen van voedselbeleid

- **Ontbreken van een alomvattende voedselstrategie:** veel steden missen een gemeenschappelijke en alomvattende voedselstrategie, wat zorgt voor inefficiënte doelprestaties en over het hoofd geziene conflicten.
- **Projecten in afzondering:** belanghebbenden en beleidsmakers werken vaak geïsoleerd, wat leidt tot een gebrek aan coördinatie en gemiste kansen voor synergie in voedselgerelateerde projecten.
- **Beperkte financiële middelen en hulpbronnen:** beperkte middelen weerhouden steden ervan om uitgebreide programma's voor voedselonzekerheid, voedingsgerelateerde ziekten en duurzaamheidsdoelen volledig uit te voeren.Bovendien kunnen onvoldoende middelen voedselbeleidsinitiatieven verstikken voordat ze significante resultaten kunnen bereiken.
- **Uitdagingen op het gebied van politiek en wetgeving:** politieke veranderingen en ongunstige wetgeving kunnen lopende initiatieven verstoren en de effectiviteit van voedselverspillingspreventie en ander voedselbeleid beperken.
- **Verschillende prioriteiten:** het op één lijn brengen van belanghebbenden met verschillende prioriteiten kan lastig zijn.

Opkomende trends in stedelijk voedselbeleid

- **Geïntegreerde benaderingen:** inspanningen omvoedselgerelateerde activiteiten in verschillende stadsagentschappen ensectoren te consolideren.
- **Voedselgerelateerde openbare diensten:** integratie van voedselbeleidsdoelstellingen en -benaderingen binnen de bestaande voedselgerelateerde openbare diensten.
- **Voedselsysteeminfrastructuren:** bestaande infrastructuren in het landschap van het voedselbeleid opnemen als hardware van de lokale voedselsystemen, die actoren en diensten kunnen verzamelen
- **Technologie en e-commerce:**de vooruitgang op deze gebieden verandert de toegang tot en de distributie van voedsel, hoewel de volledige impact ervan nog steeds wordt bestudeerd.
- **Voedsel als medicijn:** voedselsystemen koppelen aan gezondheidszorg om gezond voedsel mogelijk te financieren via verzekeringen.
- **Duurzaam en plantaardig eten:** initiatieven gericht op het verbeteren van de voeding en het verminderen van de milieu-impact.
- **Verbeteringen in arbeid voor voedselproductie:** focus op betere lonen en arbeidsomstandigheden voor werknemers in de stedelijke voedselsector.

Aanbevelingen van Food Trails

1. **Kies voor een gezamenlijke aanpak met meerdere belanghebbenden voorvoedselbeleid:** steden moeten voedselbeleid ontwikkelen waarbij een breed scala aan belanghebbenden betrokken is, waaronder beleidsmakers, gemeenschappen en investeerders. Deze samenwerking is essentieel om de duurzaamheid en de volksgezondheid in stedelijke voedselomgevingen te verbeteren.
2. **Wijs speciale budgetten toe voor** de**ontwikkeling van het voedselbeleid:** steden moeten ervoor zorgen dat het voedselbeleid over specifieke financiële middelen beschikt.Een goede budgettering, het meten van de impact en het handhaven van de verantwoordingsplicht, zoals aangetoond door succesvolle voorbeelden zoals Milaan, zijn cruciaal voor succes op de lange termijn.
3. **Stimuleer impactinvesteringen in stedelijke voedselsystemen:** steden moeten impactinvesteringen bevorderen om transformatieve initiatieven in het voedselsysteem te ondersteunen.Dit kan worden gedaan door sterke netwerken op te bouwen en het beleid af te stemmen om investeerders aan te trekken en lokale gemeenschappen te betrekken.
4. **Creëer effectieve bestuursstructuren op meerdere niveaus:** beleidsmakers moeten zich richten op het creëren van bestuurssystemen die stedelijke voedselsystemen efficiënt beheren.Deze systemen moeten zorgen voor coördinatie van het voedselbeleid op alle overheidsniveaus.
5. **Ontwikkel schoolmaaltijdenprogramma's op basis van de EU Child Guarantee:** gemeenten kunnen sterk bijdragen aan het aanpakken van sociale uitsluiting en kinderarmoede door elke schooldag ten minste één gezonde en gratis maaltijd te garanderen voor elk kind in nood.
6. **Bevorder de betrokkenheid van belanghebbenden door middel** van**participatieve processen en voedselraden:** hetbetrekken van belangrijke belanghebbenden is essentieel voor het transformeren van het lokale landbouw- en voedselsysteem. Samenwerking tussen verschillende belanghebbenden van het voedselsysteem is een effectieve aanpak om een veerkrachtiger voedselsysteem voor de toekomst op te bouwen, een toekomst waarin lokale gemeenschappen kunnen samenwerken voor duurzaamheid.
7. **Zorg voor langetermijnondersteuning voor Food System Living Labs:** om innovatie en transformatie in voedselsystemen te behouden, hebben door de EU gefinancierde Living Labs voortdurende financiële en structurele ondersteuning nodig, zelfs nadat specifieke projecten zijn afgelopen.Zo kunnen deze organisaties lokale en wereldwijde voedseluitdagingen effectief blijven aanpakken.

CONCLUSIES

Consortiumvergadering
Almere, 22-06-2022

Een aanname in het Food Trails-project was dat steden gedefinieerd zijn als belangrijke locaties om te experimenteren, samen te werken en als kaders voor monitoren en testen. Na vier intensieve jaren met veel uitdagingen, zoals een wereldwijde pandemie die een grote invloed had op de perceptie van wat een voedselsysteem is, slaagde het project er inderdaad in om de theorieën te bevestigen die steden zien als de belangrijkste actoren voor de transformatie van een voedselsysteem.

Het project had veel ambitieuze doelen, waarvan sommige met elkaar verweven waren en tegelijkertijd werden uitgevoerd. Deze doelen waren onder meer het stimuleren van stedelijk voedselbeleid, het testen van participatieve processen en implementeren van gezamenlijk bedachte oplossingen en het monitoren van deze processen en beoordelen van de potentiële impact. Een ander doel was het verspreiden van de impact buiten de kleinere kring van partners, met EU-steden, met geïnteresseerde partijen en zelfs buiten de Europese grenzen. Naarmate het project vorderde, begonnen deze doelen zich te vertalen in acties en workflows in de 11 steden, wat een reeks interessante resultaten opleverde. Food Trails liet zien hoe bestuur in samenwerkingsverband en de interactie met de innovatiesfeer kan leiden tot echte verbeteringen in stedelijke voedselsystemen en het bewustzijn van steden.

Een van de belangrijkste resultaten van het Food Trails-project was de rol ervan bij het inspireren van lokale overheden om een systemisch perspectief op voedselsystemen in hun beleidskaders te integreren, waardoor de zichtbaarheid van voedsel als een specifiek element in stedelijke planning werd verhoogd. Via het project hebben steden uitgebreid voedselbeleid of -strategieën ontwikkeld die aansluiten bij bredere duurzaamheidsdoelstellingen, zoals die uiteengezet in de Europese Green Deal en de Farm to Fork-strategie, evenals in de VN-doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDG's).

Een belangrijke prestatie van Food Trails is de samenwerking tussen belanghebbenden in verschillende sectoren, waaronder boeren, voedselproducenten, beleidsmakers, onderzoekers, maatschappelijke organisaties, burgers en kwetsbare groepen. Dit heeft een benadering met meerdere actoren en in sommige gevallen meerdere belanghebbenden bevorderd, waarbij besluitvormingsprocessen over stedelijk voedselbeleid gezamenlijk tot stand zijn gekomen, zodat de behoeften van verschillende actoren vertegenwoordigd zijn.

Nu Food Trails bijna is afgerond, wijzen de resultaten op een paradigmaverschuiving in de manier waarop steden die bij het project betrokken waren hun voedselsystemen benaderen. Door een dergelijk voorbeeld te geven, effende het project de weg voor veerkrachtigere, duurzamere en rechtvaardigere stedelijke voedselsystemen. De steden die bij het project betrokken waren, zijn toonaangevend geworden op het gebied van stedelijk voedselbeheer en hebben voorbeelden gesteld die andere gemeenten kunnen inspireren om hetzelfde traject van voedselbeleidsvorming te volgen. Ze vormen bovendien een ideale casestudy voor onderzoekers die zich met dit onderwerp bezighouden.

REFERENTIES

Deliverable 1.2 - "Rapport over acties voor het voedselsysteem"
Dit rapport beschrijft het conceptuele raamwerk voor het systemische innovatieproces dat binnen Food Trails wordt gehanteerd, het zogenaamde CLIC framework.

Deliverable 2.2 - "Lijst van geconsolideerde 11 FOOD 2030 Living Labs"
Dit rapport illustreert de methodologie die binnen Food Trails wordt gebruikt om experimentele publieke oplossingen (pilots) te ontwikkelen om duurzaamheid gerelateerde uitdagingen van het voedselsysteem aan te pakken.

Deliverable 4.1 - "Rapport van de Verandertheorie toegepast op elke Food Trails-stad"
Dit rapport geeft een overzicht van de tool 'Theory of Change' voor de 11 steden die deelnemen aan het Food Trails-project. Het werd gebruikt om verwachtingen te definiëren over de effecten van de proefacties.

Deliverable 4.6 - "Impactmetingskader voor investeerders om hun bijdrage aan het voedselbeleid te evalueren"
Rapport over het kader voor impactmeting dat is ontworpen om investeerders te helpen bij het beoordelen van hun bijdragen aan het voedselbeleid. Het is geïnspireerd op inzichten die zijn verzameld tijdens discussies in de Impact Investors Living Lab.

Deliverable 4.10 - "Starters die zijn betrokken bij de Food Trails Call for Ideas"
Deze deliverable beschrijft het ontwerp, de implementatie en de uitrol van het initiatief "Food Trails Call for Solutions for Sustainable Food System". Het richt zich op het verbinden van de 11 projectsteden met baanbrekende Europese starters en MKB'ers om hun pilots te versterken en duurzamere voedselsystemen te bevorderen.

Deliverable 4.9 - "Routekaart voor het opschalen van impactinvesteringen in stedelijke voedselsystemen"
Deze routekaart is het resultaat van de belangrijkste bevindingen van het Investors Lab en bouwt voort op discussies met mondiale stakeholders die gehouden werden tijdens andere evenementen, waaronder het World Economic Forum in 2022 en een Eurocities-evenement in 2023 in Brussel.

Deliverable 5.4 - Rapport over verbindingen met het nationale niveau
Dit rapport geeft een samenvatting van de belangrijkste bevindingen en beste praktijken van de ervaring van Food Trails, waarbij de nadruk ligt op hoe de impact van de pleitbezorging in steden heeft geprofiteerd van structurele ondersteuning, samenwerking op meerdere niveaus met regionale en nationale autoriteiten en deelname aan stedelijke netwerken.

Deliverable 5.5 - Beleidsnota's Food Trails

"Langdurige ondersteuning van Living Labs bij de transformatie van voedselsystemen" 2023
Deze beleidsnota bevat de aanbevelingen voor duurzaamheid van Living Labs, een gezamenlijk initiatief van de EU FOOD 2030 Project Family, binnen de Horizon Result Booster.

"Budgetteren van stedelijk voedselbeleid" 2022
Deze beleidsnota is ontwikkeld als onderdeel van het Food Trails Impact Investors Lab en richt zich op Milaan.

"De rol van steden bij het vormgeven van voedselomgevingen" 2022
Deze beleidsnota brengt standpunten en benaderingen naar voren van Europese steden die bezig zijn met de overgang naar duurzame lokale voedselsystemen.

"Programma EU Child Guarantee en EU Schoolmaaltijden" 2024
Deze beleidsnota belicht de verschillende benaderingen van EU-lidstaten voor schoolmaaltijdprogramma's, met een bijzondere focus op de nationale actieplannen van de ECG.

"Multilevel Governance" 2024
Deze beleidsnota is gebaseerd op de "multilevel governance mapping grid" die is ontwikkeld door Milaan in het kader van het Horizon Europe CLEVERFOOD-project. De tool werd toegepast op Food Trails-steden om hun bestuursstructuren te analyseren.

"Betrokkenheid van belanghebbenden via Food Policy Council" 2024
Op basis van de ervaring van het Food Trails Living Lab van Bordeaux Métropole, toont deze beleidsnota het proces van het opzetten en exploiteren van een Food Policy Council.

Deliverable 6.2 - "De schaalbaarheid van innovaties in stedelijke voedselsystemen"
Het document analyseert de replicatie en schaalvergroting van innovaties op het gebied van stedelijke voedselsystemen in 11 Europese steden, met de nadruk op barrières en drijfveren die zijn geïdentificeerd via het raamwerk QuickScan Lens for Replication (QSLR).

Deliverable 6.3 — "Korte verslagen van workshops over kennisuitwisseling"
Het rapport documenteert een reeks workshops voor kennisdeling gericht op het bevorderen van samenwerking en de replicatie van innovatieve voedselsysteem benaderingen. De workshops in Thessaloniki, Milaan en Funchal waren gericht op betrokkenheid van belanghebbenden en kennisuitwisseling.

Deliverable 6.5 - "Rapport over replicatiebezoeken"
Als onderdeel van het Food Trails-project werden replicatieactiviteiten opgezet om kennisuitwisseling te bevorderen. Het document schetst de methodologie, de fasen van samenwerking en geeft voorbeelden voor repliceerbare acties.

Deliverable 6.6 - "Rapport cascade-leren"
Het Food Trails Cascade Learning Programme, dat in het laatste jaar van het project werd gelanceerd, had tot doel om de beste praktijken te delen met 26 externe Europese steden. Het rapport schetst de belangrijkste activiteiten van het programma om stadsambtenaren meer mogelijkheden in handen te geven, waaronder 11 cascadebezoeken, 8 webinars over stedelijk voedselbeleid en een replicatieworkshop.

Deliverable 6.7 - "Handboek: innovaties voor stedelijke voedselsysteemtransitie delen"
Het Food Trails Handbook for cities is bedoeld als een ondersteunende bron van informatie en inspiratie voor iedereen die werkt aan stedelijke voedselsystemen.

Deliverable 8.6 - "De EU Food 2030 Strategy en hoe deze werd benaderd in Food Trails via de rol van 4 Crosscutting Managers"
Een reeks bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot elk van de 4 nevenvoordelen van de Food 2030-strategie, van de Crosscutting Managers van de Food Trails, die de projectsteden hielpen een systemisch perspectief binnen hun acties te beheren.

Deliverable 7.5 - "Denktankrapport"
Dit rapport schetst het werk van de Food Trails Think Tank, inclusief de bijdragen van 15 internationale experts. Het biedt aanbevelingen om de duurzaamheid van het Food Trails-project te waarborgen, evenals inzichten in het verbeteren van stedelijk voedselbeleid voor steden, overheden en de EU-organen.

Food Trails Webinars "Midday Munchies with Urban Food Policies"
Deze webinar bieden een platform voor uitwisseling tussen Food Trails-steden om te inspireren, te leren en samenwerking aan te moedigen.

Food Trails-podcasts: "Food and the cities: from policy to plate"
Deze serie van 9 afleveringen onderzoekt de sleutelrol die steden spelen bij het stimuleren van de transformatie van duurzame voedselsystemen in heel Europa.

Details over alle openbare projectresultaten zijn beschikbaar op de website van Food Trails.
https://foodtrails.milanurbanfoodpolicypact.org/resources-page/

FOOD TRAILS

MILAN URBAN FOOD POLICY PACT

www.foodtrails.milanurbanfoodpolicypact.org

Volg de Food Trails sociale media op:

Project Coordinator:

Comune di Milano

CITY OF COPENHAGEN

Birmingham City Council

CITY OF WARSAW

CITY OF THESSALONIKI

CIDADE DO FUNCHAL

BERGAMO CITTÀ DEI MILLE COMUNE DI BERGAMO

BASHKIA TIRANË

Gemeente Groningen

EURO CITIES

BORDEAUX MÉTROPOLE

GRENOBLE-ALPES MÉTROPOLE

Slow Food

EAT

CARDIFF UNIVERSITY PRIFYSGOL CAERDYDD

WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH

Roskilde University

Fondazione Politecnico di Milano

CARIPLO FACTORY OPPORTUNITÀ INFINITE

Het Food Trails project heeft financiering ontvangen van het Horizon 2020-programma van de Europese Unie voor onderzoek- en innovatieprogramma, onder subsidieovereenkomst 101000812